

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Metody pro zjišťování finančního zdraví municipalit

Kateřina Čiháková

**Bakalářská práce
2014**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Kateřina Čiháková**
Osobní číslo: **E10292**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Metody pro zjišťování finančního zdraví municipalit**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cílem práce je komparovat vybrané přístupy pro hodnocení finančního zdraví obcí, stanovit přednosti a nedostatky těchto metod a zhodnotit schopnost odhalit riziko nesolventnosti obce.

Zásady:

- Charakteristika finančního a majetkového hospodaření obcí.
- Charakteristika metod pro posuzování finančního zdraví obcí.
- Analýza finančního zdraví vybraných obcí.
- Komparace výstupů aplikovaných metod s reálným hospodařením obcí.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

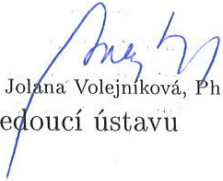
- KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a PEKOVÁ, Jitka.** Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. 297 s. ISBN 978-80-7357-910-4.
- MACHÁČEK, Jaroslav, TOTH, Petr a WOKOUN, René.** Regionální a municipální ekonomie. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2011. 199 s. ISBN 978-80-245-1836-7.
- MARKOVÁ, Hana.** Finanční hospodaření územních samosprávných celků. V Praze: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2008. 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8.
- OTRUSINOVÁ, Milana a KUBÍČKOVÁ, Dana.** Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011. 178 s. ISBN 978-80-7400-342-4.
- PAŘÍZKOVÁ, Ivana.** Finance územní samosprávy. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 238 s. ISBN 978-80-210-4511-8.
- PEKOVÁ, Jitka.** Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana a SEDLÁČKOVÁ, Olga.** Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Martin Sobotka, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. října 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2014**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 15. 8. 2014

Kateřina Čiháková

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce Ing. Martinu Sobotkovi, Ph.D. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce.

Dále bych chtěla poděkovat paní Haně Dolejšové z Obecního úřadu Červený Újezd za ochotu a pomoc při zpracování případové studie obce Červený Újezd.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá problematikou zjišťování finančního zdraví municipalit. Práce obsahuje základní výčet pojmů související s charakteristikou finančního řízení a hospodaření obcí, zaměřuje se na vymezení a aplikaci metod sloužících pro zjištění finančního stavu vybraných obcí. V návaznosti na zkoumané metody je provedena jejich komparace a zhodnocení jednotlivých metod.

KLÍČOVÁ SLOVA

Finanční zdraví, Rozpočet obce, Finanční analýza, Majetkové hospodaření, Příjmy, Výdaje, Saldo, Zadluženost, Likvidita

TITLE

Methods of Municipal Financial Health Assessment

ANNOTATION

This bachelor thesis refers to question of Municipal Financial Health Assessment. It contains elementary terms related to Financial and Property Management of Municipalities, and focuses on definition and application of Methods of Municipal Financial Health Assessment of specific municipalities. Comparison and evaluation of mentioned methods is done based on their research.

KEYWORDS

Financial Health, Municipal Budget, Financial Analysis, Property Management, Incomes, Expenses, Balance, Indebtedness, Liquidity

OBSAH

Úvod	10
1 CHARAKTERISTIKA OBECNÍ SAMOSPRÁVY	11
1.1 Základní charakteristika obcí.....	12
1.2 Kategorizace obcí	12
1.3 Pravidla hospodaření s finančními prostředky.....	13
1.4 Struktura rozpočtu.....	13
1.4.1 Příjmy rozpočtu obce.....	14
1.4.2 Výdaje rozpočtu obce	15
1.5 Rozpočtová skladba	15
2 ZÁSADY FINANČNÍHO ŘÍZENÍ A HOSPODAŘENÍ OBCÍ.....	18
2.1 Finanční hospodaření a řízení územních samosprávných celků.....	19
2.2 Finanční analýza	19
2.2.1 Ukazatele na straně příjmů	21
2.2.2 Ukazatele na straně výdajů.....	22
2.2.3 Ukazatele rozpočtového hospodaření.....	23
2.2.4 Ukazatelé zadluženosti	24
2.2.5 Ukazatelé likvidity.....	26
2.2.6 Plnění příjmů a výdajů rozpočtu.....	27
2.3 Majetkové hospodaření.....	27
2.3.1 Celkový majetek na obyvatele.....	28
2.3.2 Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele.....	28
2.3.3 Výnosnost majetku	29
2.3.4 Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku.....	29
2.4 Nefinanční ukazatelé.....	30
2.4.1 Demografické ukazatele	31
2.4.2 Ekonomické ukazatele	31
2.4.3 Občanská a technická vybavenost.....	32
2.4.4 SWOT analýza.....	33
3 APLIKACE VYBRANÝCH METOD.....	34
3.1 Finanční analýza obce Červený Újezd.....	34
3.1.1 Analýza příjmů	34
3.1.2 Analýza výdajů.....	37
3.1.3 Analýza salda rozpočtu.....	39
3.1.4 Analýza plnění rozpočtu.....	40
3.1.5 Analýza zadluženosti.....	41

3.1.6	Analýza likvidity	42
3.2	Analýza majetku obce Červený Újezd.....	42
3.2.1	Celkový majetek na obyvatele.....	43
3.2.2	Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele	43
3.2.3	Výnosnost majetku	44
3.2.4	Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku.....	45
3.3	Srovnání ukazatelů finanční a majetkové analýzy s dalšími obcemi.....	45
3.4	Nefinanční ukazatele obce Červený Újezd	49
3.4.1	Demografické ukazatele	49
3.4.2	Ekonomické ukazatele	50
3.4.3	Občanská a technická vybavenost	52
3.4.4	SWOT analýza obce Červený Újezd.....	54
4	HODNOCENÍ VYBRANÝCH METOD	57
4.1	Ukazatele příjmů, výdajů, hospodaření a plnění rozpočtu.....	57
4.2	Ukazatele zadluženosti a likvidity	58
4.3	Ukazatele celkového a dlouhodobého hmotného majetku na obyvatele	58
4.4	Výnosnost majetku a podíl cizích zdrojů na celkovém majetku.....	59
4.5	Demografické, ekonomické ukazatele a ukazatele občanské vybavenosti.....	59
4.6	SWOT analýza.....	60
	ZÁVĚR.....	61
	POUŽITÁ LITERATURA	63
	SEZNAM PŘÍLOH	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 2-1: Ukazatele finanční analýzy	20
Tabulka 2-2: Přehled ukazatelů majetkového hospodaření	30
Tabulka 3-1: Daňové příjmy obce Červený Újezd	35
Tabulka 3-2: Nedaňové příjmy obce Červený Újezd	35
Tabulka 3-3: Vlastní příjmy na obyvatele	36
Tabulka 3-4: Výdaje obce Červený Újezd (v tis. Kč)	37
Tabulka 3-5: Saldo rozpočtu na obyvatele	39
Tabulka 3-6: Plnění rozpočtu	40
Tabulka 3-7: Ukazatel dluhu na obyvatele, k dlouhodobému majetku a dluhové služby	41
Tabulka 3-8: Okamžitá, běžná likvidita a finanční zásoba obce Červený Újezd	42
Tabulka 3-9 Celkový majetek na obyvatele obce Červený Újezd	43
Tabulka 3-10 Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele obce Červený Újezd	43
Tabulka 3-11 Výnosnost majetku obce Červený Újezd (v %)	45
Tabulka 3-12 Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku	45
Tabulka 3-13: Výběr obcí k analýze	46
Tabulka 3-14: Okamžitá a běžná likvidita, finanční zásoba vybraných obcí	48
Tabulka 3-15: Celkový majetek na obyvatele (v tis. Kč)	48
Tabulka 3-16 Obyvatelstvo obce Červený Újezd (v osobách)	49
Tabulka 3-17 Podíl věkových kategorií na celkovém počtu obyvatel v %	50
Tabulka 3-18 Průměr a medián mezd v krajském srovnání (v Kč)	51
Tabulka 3-19 Nezaměstnanost sledovaných obcí a obce s rozšířenou působností (v jednotkách obyvatel)	52

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 2-1 SWOT analýza	33
Obrázek 3-1: Složení příjmů obce Červený Újezd	36
Obrázek 3-2: Příjmy na obyvatele (v tis. Kč)	37
Obrázek 3-3: Složení výdajů	38
Obrázek 3-4: Výdaje na obyvatele obce Červený Újezd (v tis. Kč)	38
Obrázek 3-5: Saldo na obyvatele (v tis. Kč)	40
Obrázek 3-6 Výnosy z majetku	44
Obrázek 3-7: Srovnání výše dluhu k celkovým příjmům	46
Obrázek 3-8: Výše dluhu k dlouhodobému majetku	47
Obrázek 3-9 SWOT analýza obce Červený Újezd	56

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je srovnání metod, které slouží ke zjišťování finanční situace jednotlivých municipalit. Cílem zjištění finančního zdraví municipality je jeho využití pro interní i externí interpretaci finanční situace zkoumané municipality, která je dále využívána k rozhodování i finančnímu řízení. V soukromém sektoru je problematika určení finanční situace podniku poměrně rozsáhle rozpracovaným tématem. Zjišťování finančního zdraví municipalit je však v porovnání se sektorem soukromým ještě do značné míry omezeno ve smyslu nalezených metod a možnostech jejich aplikace.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vybrané metody využití ke zjištění finančního zdraví municipality a komparovat zjištěné výstupy, stanovit přednosti a nedostatky vybraných metod.

Úvodní část práce charakterizuje ekonomickou stránku fungování samospráv s ohledem na zvláštní postavení municipalit ve veřejném sektoru. Charakteristika jednotlivých metod je v práci vysvětlena na základě kombinace dostupných údajů k dané problematice z veřejného i soukromého sektoru, neboť mnohdy není pro veřejný sektor či konkrétně municipality problematika dostatečně rozpracována. V případě využití metod ze soukromého sektoru je vždy využito modifikovaných způsobů aplikace s ohledem na cíle municipality.

Dále se práce zabývá analýzou konkrétních dat sledované obce za pomoci aplikace vybraných ukazatelů finanční, majetkové i nefinanční analýzy. Zdrojem dat jsou zejména účetní výkazy obce (rozpočet, rozvaha) a statistická data z ČSÚ (demografické údaje, vybavenost obce). Na základě provedené analýzy jsou zhodnoceny výstupy jednotlivých ukazatelů. Analýza se vztahuje zejména na obec Červený Újezd, hodnoty vybraných ukazatelů jsou komparovány i s hodnotami dalších obcí.

Výstupy jednotlivých finančních, majetkových a nefinančních ukazatelů byly komparovány, zhodnocena pozitiva i negativa jednotlivých ukazatelů.

1 CHARAKTERISTIKA OBECNÍ SAMOSPRÁVY

Obecní samospráva je subsystémem veřejné správy. Veřejnou správou (Hendrych, 2012) rozumíme buď určitý druh činností (materiální pojetí) nebo institucí, které veřejnou správu vykonávají (formální pojetí). Veřejná správa je na rozdíl od správy soukromé vykonávána ve veřejném zájmu. Veřejný zájem lze chápat jako výsledek dohody mezi jednotlivci. Je odvozen od individuálních potřeb jednotlivců a vytváří obecná pravidla jako výsledek určitého společenského konsensu (Muller, 2006). Veřejná správa je také ve srovnání se správou soukromou více právem vázána. Pro veřejnou správu platí, že může být uplatňována pouze v případech a mezích stanovených zákonem a způsobem, který zákon stanoví.

Jedním z prostředků k dosažení veřejného zájmu jsou veřejné finance, jako praktická činnost veřejné správy (Hamerníková, 2009). Definice veřejných financí dle Hamerníkové jsou „specifické finanční vztahy a operace probíhající v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé (tj. občany, domácnostmi, firmami, neziskovými organizacemi apod.)“.

Ekonomický význam pro vznik veřejných financí lze odvozovat od tržního selhání a potřeby zásahu státu. Tržní ekonomika je považována za dosud nejefektivnější model fungování ekonomiky státu, avšak i ta selhává ve vybraných případech při efektivnosti alokace ekonomických zdrojů. Může tedy vést ztrátám efektivnosti. K dalším argumentům pro zásahy státu do ekonomiky patří názor, že čistě tržní ekonomika vede k polarizaci bohatství a chudoby, která má za následek sociální disproporce. Tyto nerovnosti pak mohou vést k dalším negativním vlivům ve společnosti. Vývojově tak dochází k fungování tzv. smíšené ekonomiky, tedy existenci kombinace tržní ekonomiky a vládních zásahů (Peková, 2008).

Veřejnou správu lze dělit na státní správu a samosprávu. Státní správa je vykonávána přímo ústředními orgány státní správy, či přeneseně územními orgány. Samospráva může vykonávat svoje záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky. Samospráva se dále člení na územní a zájmovou. Územní samospráva je vázána se správou konkrétního území, zájmová samospráva je spojena s určitými společenskými zájmy. Vzhledem k zaměření bakalářské práce bude dále rozpracována územní samospráva na obecní úrovni.

Územní správa na obecní úrovni vznikala přirozeně jako základ společnosti s určitým počtem obyvatel, kteří sídlí na stejném místě. Občané na menším území se sdružují a vyvíjejí společné ekonomické aktivity, kterými v současnosti zabezpečují některé statky a služby. Obec představuje základní stupeň samosprávy (Provazníková, 2009).

Obce jsou součástí neziskového sektoru, pro který je primárním kritériem rozhodování a hodnocení úspěšnosti dosažení maximálního užitku ze zajištění veřejných statků s ohledem na hospodárnost, na rozdíl od soukromého sektoru, pro který je primárním cílem zisk (Tetřevová, 2008).

1.1 Základní charakteristika obcí

Podle zákona o obcích (zákon č. 128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, která vystupuje v právních vztazích vlastním jménem a nese odpovědnost z toho vyplývající. Obec má za úkol pečovat o všestranný rozvoj obce a o potřeby svých občanů. Jedním z prostředků k dosažení výše uvedeného je majetek obce. Podle zákona o obcích majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Dále má obec vlastní finanční prostředky a sestavuje vlastní rozpočet.

Municipalita označuje obec s místní správou. V České republice je obec dle zákona o obcích spravována zastupitelstvem obce; dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce.

1.2 Kategorizace obcí

Podle zákona o obcích (128/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů) jsou obce nad 3 000 obyvatel nazývány městy. Dále zákon stanovuje městy obce, jež měly statut města před 17. 5. 1954. Historicky existuje i označení městys, a to pro obce, které využívaly tohoto názvu před 17. 5. 1954. Dále zákon o obcích určuje města se zvláštním postavením – statutární města. Statutárními městy jsou Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov a Most. Tato města mají možnost rozdělit své území dále na městské obvody nebo městské části.

Zvláštní postavení v systému obecní samosprávy má hlavní město Praha, které je upraveno zvláštním zákonem (Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů). Již ze zákona je území hlavního města rozděleno na městské části. Působnost Prahy je v samostatné i přenesené působnosti zvlášť stanovena v zákoně o hlavním městě Praze.

1.3 Pravidla hospodaření s finančními prostředky

Tvorba, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků upravuje zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Mezi územní rozpočty v působnosti tohoto zákona patří i rozpočty statutárních měst a rozpočet hlavního města Prahy, včetně městských částí a obvodů v případě statutárních měst. Obsah rozpočtu, rozpočtu městské části či obvodu, včetně struktury příjmů a výdajů, si stanoví město ve své pravomoci. Základním prvkem finančního hospodaření obcí je roční rozpočet, stanovený na základě rozpočtového výhledu.

Rozpočtový výhled je pomocný nástroj obce, ve kterém je vytvořen finanční plán na základě uzavřených smluv a závazků na období dvou až pěti let po období, na které se sestavuje roční rozpočet. Slouží ke střednědobému finančnímu plánování, neboť obsahuje základní údaje o příjmech a výdajích, dlouhodobých závazcích a pohledávkách, potřebách a jejich dopadu na střednědobý plán.

Rozpočet obce je finanční plán pro období jednoho roku, jímž se obec závazně řídí. Rozpočet obce obsahuje přehled příjmů a výdajů obce a obcí zřizovaných subjektů. Rozpočet obce je sestavován zpravidla jako vyrovnaný. Přebytkový rozpočet je možné sestavit v případě, že je pro daný přebytek plánováno využití v dalších letech. Schodkový rozpočet je možné schválit pouze v případě, že k jeho krytí jsou využity zdroje z přebytku hospodaření z minulých let nebo smluvně zabezpečená půjčka, úvěr, návratná finanční výpomoc, případně komunální dluhopisy.

Součástí rozpočtu obce jsou peněžní fondy, které mohou územní samosprávné celky či svazky obcí zřizovat. Tyto fondy jsou vytvářeny zejména z přebytků hospodaření z minulých let, z příjmů běžného roku, které nejsou k využití v běžném roce, případně převodem z rozpočtu do účelových peněžních fondů.

1.4 Struktura rozpočtu

Podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jsou obsahem rozpočtu obce příjmy, výdaje a ostatní peněžní operace. Mimo rozpočet probíhají operace, které se týkají cizích prostředků nebo sdružených prostředků. Podnikatelská činnost obce se sleduje mimo příjmy a výdaje obce, výsledek je však promítnut do rozpočtu a je součástí závěrečného účtu.

1.4.1 Příjmy rozpočtu obce

Příjmy rozpočtu obce tvoří dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů zejména:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,
- příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů nebo zvláštních zákonů,
- příjmy z místních poplatků podle zvláštního zákona,¹
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,²
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- dotace z rozpočtu kraje,
- prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
- přijaté peněžité dary a příspěvky,
- jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

Dalším zdrojem příjmů jsou návratné zdroje. Jedná se tedy o půjčku, úvěr, návratnou finanční výpomoc, případně výnos z prodeje komunálních dluhopisů. Krytí dočasného nesouladu mezi výdaji a příjmy může obec zabezpečit finanční výpomocí ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje nebo rozpočtu jiné obce. Jedná se však o návratný zdroj - nesplacení nebo opožděné splácení je považováno za zadržování peněžních prostředků.

---

¹ Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)

1.4.2 Výdaje rozpočtu obce

Výdaje rozpočtu tvoří dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů:

- závazky vyplývající pro obec z plnění povinností uložených jí zákonem,
- výdaje na vlastní činnost obce v její samostatné působnosti, zejména výdaje spojené s péčí o vlastní majetek a jeho rozvoj,
- výdaje spojené s výkonem státní správy, ke které je obec pověřena zákonem,
- závazky vyplývající pro obec z uzavřených smluvních vztahů v jejím hospodaření a ze smluvních vztahů vlastních organizací, jestliže k nim přistoupila,
- závazky přijaté v rámci spolupráce s jinými obcemi nebo s dalšími subjekty, včetně příspěvků na společnou činnost,
- úhrada úroků z přijatých půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vlastních dluhopisů a na úhradu výnosů z nich náležejících jejich vlastníkům,
- výdaje na podporu subjektů provádějících veřejně prospěšné činnosti a na podporu soukromého podnikání prospěšného pro obec,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti obce, včetně darů a příspěvků na sociální nebo jiné humanitární účely.

Vedle řádných výdajů uvedených výše hradí obec ze svého rozpočtu i splátky přijatých půjček, úvěrů a návratných výpomocí a splátky jistiny vlastních dluhopisů jejich vlastníkům.

1.5 Rozpočtová skladba

Klasifikaci peněžních operací v rozpočtové činnosti obce zajišťuje rozpočtová skladba. Rozpočtová skladba je stanovena vyhláškou Ministerstva financí³, která sjednocuje třídění rozpočtu.

Rozpočtová skladba obsahuje dle vyhlášky Ministerstva financí o rozpočtové skladbě následující druhy třídění příjmů a výdajů:

- odpovědnostní (třídění příjmů a výdajů z hlediska odpovědnostního),
- druhové (třídění příjmů a výdajů z hlediska druhového),
- odvětvové (třídění příjmů a výdajů z hlediska odvětvového),

---

³ Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě

- konsolidační (třídění příjmů a výdajů z hlediska konsolidačního),
- zdrojové (třídění příjmů a výdajů z hlediska jejich zdroje),
- doplňkové (třídění výdajů z hlediska jejich příslušnosti ke zvlášť sledovaným celkům),
- programové (třídění výdajů z hlediska jejich příslušnosti k programům podle § 12 a 13 rozpočtových pravidel),
- účelové (třídění výdajů z hlediska účelu rozpočtového přesunu),
- strukturální (třídění příjmů a výdajů z hlediska jejich věcné podstaty),
- transferové (třídění příjmů a výdajů z hlediska účelů transferů).

Odpovědnostní třídění se týká státního rozpočtu, který je rozdělen do jednotlivých kapitol podle správce kapitoly.

Druhé třídění

Druhé třídění vypovídá o ekonomickém charakteru peněžní operace, vztahuje se na klasifikaci příjmů a výdajů. Třídy jsou dle vyhlášky o rozpočtové skladbě následující:

- Třída 1: Daňové příjmy
- Třída 2: Nedaňové příjmy
- Třída 3: Kapitálové příjmy
- Třída 4: Přijaté transfery
- Třída 5: Běžné výdaje
- Třída 6: Kapitálové výdaje
- Třída 8: Financování

Základní rovnice rozpočtového hospodaření dle druhového třídění je tedy:

Příjmy – Výdaje = -Financování

Položka financování slouží jako bilanční položka, vyrovnávající rozdíly mezi příjmy a výdaji v daném rozpočtu. Třída 8 je stavovou veličinou, která vyjadřuje změnu stavu finančních prostředků na bankovních účtech obce. Má přímou návaznost na saldo obce.

Konsolidační třídění

Příjmy a výdaje se třídí podle stupňů konsolidace. Stupněm konsolidace je okruh veřejných rozpočtů a ostatních veřejných peněžních fondů, mezi nimiž peněžní operace probíhají. Je určený podle toho, jak se údaje o těchto příjmech a výdajích sumarizují.

Konsolidační členění klasifikuje operace pomocí záznamových jednotek, díky kterým lze identifikovat jednotlivé převody v rámci soustavy veřejných rozpočtů. Dále je pak možné data konsolidovat za určité území.

Odvětvové třídění

Odvětvové třídění poskytuje přehled o účelu přijatých a vynaložených peněžních prostředků. Odvětvím se rozumí druh činnosti, z které příjmy plynou nebo na kterou se výdaje vynakládají.

Skupiny odvětvového členění jsou (Pařízková, 2008):

- Skupina 1: zemědělství, lesní hospodářství a rybářství,
- Skupina 2: průmyslová a ostatní odvětví hospodářství,
- Skupina 3: služby pro obyvatelstvo
- Skupina 4: sociální věci a politika zaměstnanosti
- Skupina 5: bezpečnost státu a právní ochrana
- Skupina 6: všeobecná veřejná správa a služby.

Dále je finanční hospodaření obcí upraveno v zákoně č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého jsou upraveny základní účetní principy při hospodaření obcí.

2 ZÁSADY FINANČNÍHO ŘÍZENÍ A HOSPODAŘENÍ OBCÍ

Hlavní zásady finančního řízení a hospodaření obcí jsou dle Otrusinové (Otrusinová, 2011) shrnuty do principu tzv. 3E, které vyjadřují Economy (hospodárnost), Effectiveness (účelnost) a Efficiency (efektivita). Tyto principy zahrnují co nejnižší míru vynaložených prostředků při odpovídající kvalitě, účelnosti dosahování stanovených cílů a míry efektivnosti dosahovaných výsledků.

Dále Otrusinová uvádí rozšířenou verzi „6E“, která mimo výše uvedených zahrnuje i Equity (spravedlnost), Environment (prostředí) a Ethics (etika). Při analýze principů hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti je nutné zkoumat všechny prvky komplexně, neboť zaměření pouze na jeden aspekt neposkytuje ucelený obraz o finanční situaci konkrétní jednotky.

Finanční zdraví

Finanční zdraví posuzuje finanční situaci obce z různých hledisek. V porovnání s pojmem finanční zdraví podniku se nejedná v případě obcí o ustálenou definici. Peková (2008) definuje finanční zdraví subjektu veřejného sektoru jako schopnost plnit své poslání zajišťovat potřebné veřejné statky a vytvářet podmínky pro fungování soukromého sektoru při hospodárné, efektivní a účelné alokaci finančních prostředků.

Činností, která má za cíl zjištění finančního zdraví obce, je finanční analýza. Finanční analýza pak posuzuje obec z pohledu finanční hospodárnosti a schopnosti dostát svým závazkům. Mezi hlavní oblasti patří analýza běžného hospodaření, investiční činnosti a jejího financování či efektivnosti hospodaření s vlastním majetkem (Otrusinová, 2011).

Evaluace

Ministerstvo pro místní rozvoj (2014) definuje pojem evaluace jako proces, který zkoumá nakládání s finančními prostředky veřejných rozpočtů a napomáhá hospodárnosti při jejich čerpání. Evaluace je proces hodnocení využívání prostředků z veřejných zdrojů.

Otrusinová (2011) dále dodává, že výsledkem tohoto procesu je vyhodnocení způsobu nakládání s veřejnými prostředky a následná doporučení. Dle časového hlediska může být evaluace prováděna:

- Ex-ante – před samotnou realizací, a to vyhodnocením předběžných faktorů
- Ad-hoc – namátkově v průběhu období

- Ongoing – průběžně v průběhu období
- Ex-post – po skončení období, následně

2.1 Finanční hospodaření a řízení územních samosprávných celků

Pojem finanční hospodaření lze chápat jako dodržování právních předpisů a metodických pokynů souvisejících s hospodařením ve veřejné správě (Otrusinová, 2011). U obcí se tedy jedná o vymezení zákonných i podzákonných norem upravující hospodaření obce.

Hrabalová (2004) uvádí, že finanční řízení využívá nástrojů pro plánování jednotlivých činností. Tyto nástroje pomáhají naplňovat jednotlivé cíle a na jejich základě je prováděna průběžná i následná kontrola.

Finanční řízení je tedy souhrn metod používaných k dosažení efektivního fungování organizace.

Otrusinová (2011) pak mezi metody finančního řízení řadí manažerské účetnictví, finanční analýzu, plánování, kontrolní systémy, controllingové metody, optimalizaci, majetkovou a finanční strukturu.

Metody finančního řízení využívané v soukromé sféře není možné stejným způsobem aplikovat na subjekty veřejného sektoru, neboť nejsou zřizovány za účelem zisku. I přesto však musí efektivně řídit své aktivity, a proto využívá metod vyvinutých pro podnikovou sféru. Některé parametry i způsoby hodnocení však upravuje takovým způsobem, aby je bylo možné využít i ve veřejném sektoru (při respektování základních odlišností mezi soukromým a veřejným sektorem).

2.2 Finanční analýza

Finanční analýza je specifickou složkou finančního řízení. Kislingerová (2010) uvádí, že dříve, než jsou učiněna finanční rozhodnutí, je zapotřebí znát „finanční kondici“, resp. finanční zdraví. Nejedná se pouze o popis finanční situace jednotky v konkrétním čase, ale zejména základní vývojové tendence v čase, stabilitu, resp. volatilitu výsledků. Součástí finanční analýzy je pak porovnání výsledků se srovnatelnými jednotkami (v tomto případě s velikostí a charakterem srovnatelnými municipalitami). Pomocí finanční analýzy můžeme získat informace o minulosti

a současnosti – klady a zápory výkonnosti nebo rizika vyplývající ze současné situace. Tyto aspekty pak pomáhají právě při finančním řízení, neboť ovlivňují finanční rozhodování.

Finanční analýza vychází ze skutečnosti, že údaje dostupné z účetních výkazů nejsou schopny samy o sobě podat ucelený obraz o hospodaření podniku, jeho silných a slabých stránkách a nemají tedy dostatečnou vypovídací schopnost. K získání potřebných informací se používá formalizovaná metoda, která poměří získané údaje mezi sebou a napomáhá k lepší vypovídací schopnosti – tím je umožněno dospět k závěrům o situaci podniku a následně vhodným způsobem rozhodnout. Hlavní přínos finanční analýzy spočívá v porovnávání jednotlivých ukazatelů v čase a v prostoru.

Základní ukazatele finanční analýzy lze rozdělit na absolutní (extenzivní) a relativní (intenzivní). Absolutní ukazatele můžeme dále dělit na stavové (aktuální stav ke konkrétnímu dni) a tokové (sledující hodnoty za určité období). Mezi nejvíce používané relativní ukazatele patří poměrové ukazatele. Přehled základní typů ukazatelů finanční analýzy je uveden v tabulce 2-1.

Tabulka 2-1: Ukazatele finanční analýzy

DÍLČÍ UKAZATELE	
absolutní (extenzivní)	relativní (intenzivní, poměrové, podílové)
<ul style="list-style-type: none"> • bazální (základní) • rozdílové • marginální (přírůstkové) 	<ul style="list-style-type: none"> • prostý poměr dvou absolutních ukazatelů • podíl různých hodnot absolutního ukazatele <ul style="list-style-type: none"> - index bazický - index řetězový • marginální (relativní přírůstkové) • senzitivity (citlivost), tj. poměr relativních marginálních ukazatelů

Zdroj: Kraftová, 2002

Mezi běžné uplatňované ukazatele v oblasti finanční analýzy pro soukromé subjekty patří rentabilita, likvidita, zadluženost, tržní hodnota a aktivita. Pro obce se potřeby finanční analýzy poněkud odlišují, a proto jsou sledovány zejména příjmy rozpočtového hospodaření, výdaje rozpočtového hospodaření, provozní rozpočet, kapitálový rozpočet, zadluženost obce, likvidita obce, a další.

V následujícím textu jsou popsány základní ukazatele používané pro zhodnocení finanční situace obcí. Nejčastěji využívané jsou ukazatele z oblasti rozpočtového hospodaření, tedy již zmíněné příjmy a výdaje obce, běžný a kapitálový účet obce, zadluženost a likvidita.

U konkrétních ukazatelů jsou pak podrobněji popsány pozitiva i negativa či omezení vypovídajících schopností vyplývajících z konstrukce daného ukazatele.

2.2.1 Ukazatele na straně příjmů

Na příjmové stránce rozpočtu obce budou srovnávány ukazatelé celkových příjmů na obyvatele, ukazatele daňových příjmů i ukazatelé vlastních příjmů.

a) Celkové příjmy na obyvatele

Ukazatel celkových příjmů patří mezi relativní ukazatele. Jedná se o základní ukazatel vypovídající o příjmech obce, zahrnující daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a přijaté transfery. Tento ukazatel byl zmíněn např. v analýze Kameníčkové (2011). Ve srovnání s absolutní hodnotou celkových příjmů lépe umožňuje srovnání mezi obcemi s různým počtem obyvatel. Opluštilová (2012) dodává, že nevýhodou tohoto ukazatele je však zaměření na počet obyvatel obce, nikoli na její rozlohu. Dalším omezením ukazatele celkových příjmů je nezohlednění kapitálových příjmů a transferů, které mohou na určité období výrazně změnit strukturu příjmů. Při poskytnutí výrazných investičních dotací již není sledována vazba na kapitálové výdaje. Možnost ovlivnění příjmů obcemi je poměrně nízká. Obce samy o sobě mohou ovlivnit výši některých místních poplatků, většina příjmů je přidělována na základě rozpočtového určení daní.

b) Ukazatele daňových příjmů

- (i) Daňové příjmy na obyvatele
- (ii) Podíl daňových příjmů na celkových příjmech

Daňové příjmy obyvatel obsahují příjmy z daní, správní a místní poplatky. Výše těchto příjmů je v čase stabilní (za předpokladu, že se nemění příslušná legislativa), možnost ovlivnit její výši obcí je však minimální. Srovnání daňových příjmů v čase částečně odráží vlivy hospodářské situace státu, neboť ta je patrná právě z daňových výnosů státu.

Ukazatele daňových příjmů využívají Eliáš (2013) nebo ČSÚ (2006).

c) Ukazatele vlastních příjmů

- (i) Podíl vlastních příjmů na celkových příjmech
- (ii) Vlastní příjmy na obyvatele

Ukazatele vlastních příjmů patří mezi relativní ukazatele, které umožňují srovnávání mezi jednotlivými obcemi i vývoj v čase. Podíl vlastních příjmů na celkových příjmech podává informaci o těch příjmech obce, které lze považovat za stabilní. Nevýhodou tohoto ukazatele je opět nedostatečná vazba na území obce a jeho charakter. Výhodou je však větší vypovídací schopnost o nezávislosti obce na transferech, které se vážou i na rozsah přenesené působnosti, kterou daná obec vykonává (Opluštilová, 2012). Ukazatel vyjadřuje, do jaké míry je obec finančně nezávislá v příjmech, resp. nezávislá na dotacích. Čím vyšší je procento finanční nezávislosti, tím více je obec nezávislá na dotacích (Procházková, 2010).

V případě ukazatele vlastních příjmů na obyvatele je omezena vypovídající hodnota o zařazení kapitálových příjmů, které, stejně jako v případě celkových příjmů na obyvatele, nejsou srovnatelné v letech i mezi jednotlivými obcemi, neboť mohou být ovlivněny konkrétní větší částkou dotace v rozpočtu.

2.2.2 Ukazatele na straně výdajů

Z hlediska výdajů budou komparovány ukazatele celkových výdajů na obyvatele, běžných i kapitálových výdajů na obyvatele a dalších vybraných ukazatelů výdajů rozpočtu.

a) Celkové výdaje na obyvatele

Ukazatel celkových výdajů na obyvatele zahrnuje běžné i kapitálové výdaje obecního rozpočtu. Obdobně jako ukazatel celkových příjmů na obyvatele jsou i celkové výdaje na obyvatele základním ukazatelem umožňující jednoduché srovnání v prostoru a čase. Ve své analýze tohoto ukazatele využívá i Kameníčková (2011). Při srovnávání mezi jednotlivými obcemi je potřeba brát v úvahu charakter obce, rozsah jejích výdajů s vazbou na rozsah činností, které obec ve své spádové oblasti zajišťuje (Provazníková, 2009). Nevýhodou tohoto ukazatele je obtížná interpretace získaných výsledků, neboť nelze jednoznačně určit optimální výši výdajů na obyvatele. V případě rozdílu oproti průměrné hodnotě lze argumentovat nedostatkem, resp.

přebytkem prostředků v přepočtu na jednoho obyvatele. Z opačného pohledu však lze přičíst nižší či vyšší výdaje efektivnějšímu, resp. neefektivnímu hospodaření obce (Opluštilová, 2012).

b) Běžné a kapitálové výdaje na obyvatele

Poměrový ukazatel celkových výdajů na obyvatele lze dále rozčlenit na běžné a kapitálové výdaje a jejich poměr na jednoho obyvatele obce. Kapitálové výdaje umožňují srovnání investic obce v čase a s jinými obcemi. Tohoto srovnání využívá např. i Kameníčková (2008).

Mezi ukazatele běžných výdajů patří právě ty výdaje, které se každoročně opakují. Opluštilová (2012) uvádí, že v závislosti na množství mandatorních výdajů je obec vázána ve smyslu ovlivnění vývoje běžných výdajů v čase. Naopak kapitálové výdaje znamenají investiční činnost obce a jsou plně v kompetenci rozhodnutí zastupitelstva obce.

2.2.3 Ukazatele rozpočtového hospodaření

Saldo rozpočtu lze dále členit na saldo běžného rozpočtu na obyvatele, podíl běžných příjmů a běžných výdajů či salda běžného rozpočtu na běžných příjmech. Vybrané metody jsou uvedeny níže.

a) Saldo rozpočtu

Saldo rozpočtu podává informace o tom, zda obec v daném roce hospodařila s přebytkem či schodkem. Mezi ukazatele salda rozpočtu lze zařadit výši salda na jednoho obyvatele, která udává informace o přebytku, resp. deficitu rozpočtu v hodnotě měřitelné v prostoru a čase. Dalším ukazatelem, který lze sledovat je podíl salda (kladného či záporného) na celkových příjmech.

Dle Opluštilové (2012) nejsou obecně ukazatele salda rozpočtu obce při finanční analýze nevhodnějším nástrojem. Je potřeba vzít v úvahu, že na rozdíl od soukromých podniků obec necílí primárně na zisk. Z hlediska rozpočtového hospodaření by obec měla mít vyrovnaný rozpočet, a to alespoň v dlouhodobém horizontu. V případě, že je využito saldo rozpočtu obce při posuzování finanční situace, je nutno srovnávat saldo minimálně za několik let. Přebytek obce je nutno posuzovat s ohledem na finanční záměry obce do budoucna (obec může spořit do budoucna na plánovaný investiční výdaj), zároveň může obec přebytkem splácet současné

dluh. Obdobně lze posuzovat deficit obce. Deficit může být investičního nebo provozního původu. Navíc je potřeba posuzovat způsob jeho krytí a náklady s tím spojené.

b) Saldo běžného rozpočtu na obyvatele

Ukazatel salda běžného rozpočtu umožňuje porovnávat přebytek běžného rozpočtu obce mezi obcemi i v čase. Při detailnějším hodnocení salda běžného rozpočtu na obyvatele je zapotřebí vzít v úvahu, že obec má omezené možnosti získávání běžných příjmů a také omezené možnosti ovlivnění běžných výdajů, které jsou často mandatorního druhu (Opluštilová, 2012). Detailnější srovnání mezi obcemi je nutno posuzovat s ohledem na výše uvedené. Dalším faktorem, který je při finančním posuzování obcí vždy důležitý, je velikost obce. Provaníková (2009) se zmiňuje, že využívat cizích zdrojů (úvěrů, půjček) by měly obce pouze pro krytí kapitálových výdajů nikoli výdajů běžných.

Kameníčková (1999) tvrdí, že všeobecně uznávaná praxe je, že výše přebytku běžného rozpočtu a jeho projekce v navazujících obdobích je tím faktorem, který vymezuje únosnou výši dluhu. Jeho výše se odvíjí od maximálně možné roční dluhové služby (součet splátek jistiny a úroků v daném roce).

2.2.4 Ukazatelé zadluženosti

Zadluženost obce je plně závislá na jejím rozhodnutí, není nijak zákonně omezena. Dle obecných pravidel pro obecní hospodaření by měl být schodek rozpočtu vždy kryt přebytkem hospodaření z minulých let nebo návratnými příjmy, které je obec schopna splácet. V druhém případě se obec zadlužuje a tím obecně vzniká její zadluženost. Ministerstvo financí ČR (2014) zahrnuje ukazatele zadluženosti do monitoringu obcí, přičemž využívá ukazatele podílu cizích zdrojů a přijatých návratných finančních výpomocí k celkovým aktivům.

a) Výše dluhu na obyvatele

Jedná se o základní ukazatel zadluženosti obce. Vyjadřuje podíl výše dluhu na počet obyvatel a tím umožňuje srovnávání míry zadluženosti mezi různými obcemi (s ohledem na jejich velikost). Postavení obcí při získávání návratných zdrojů (úvěry a půjčky) pro krytí svých výdajů nejsou totožné. Větší obce mají lepší postavení před bankami, a tudíž mohou využít výhodnějšího financování. Navíc je nutno poměřovat dluh s ohledem na provozní saldo obce.

Tohoto ukazatele ve své analýze využívá např. Opluštilová (2012), NARM⁴ (2011) nebo CCB (2007).

b) Výše dluhu k celkovým příjmům

Ukazatel výše dluhu k celkovým příjmům má jednoduchou konstrukci - a to celkovou výši dluhu v čitateli a celkové příjmy ve jmenovateli. Ukazatel poskytuje základní informaci o velikosti dluhu k velikosti rozpočtu obce a opět tak umožňuje srovnávání v čase i s ostatními obcemi.

c) Výše dluhu k dlouhodobému majetku

Výše dluhu k dlouhodobému majetku podává informaci o míře krytí dluhu vlastním majetkem. Nevýhodou tohoto ukazatele je, že až do roku 2011 byly v účetnictví obcí evidovány pouze historické ceny. Majetek nebyl dle platné legislativy odepisován, a tak nebyla do účetnictví promítnuta reálná hodnota majetku. Při srovnávání tohoto ukazatele v čase je nutno se změnou legislativy v roce 2011 kalkulovat. Srovnání s ostatními obcemi má i v průběhu času svoji vypovídající hodnotu, neboť zmíněná změna legislativy byla samozřejmě aplikována na všechny obce v ČR.

d) Ukazatel dluhové služby

Ukazatel dluhové služby je opět jedním ukazatelů využívaným Ministerstvem financí ke kontrole hospodaření obcí, a to ve dvou modifikacích. V prvním případě se jedná o absolutní ukazatel, který je sestaven jako součet úroků a uhrazených splátek dluhopisů a půjčených prostředků. V druhém případě se jedná o % vyjádření absolutního ukazatele dluhové služby k celkovým příjmům.

Provazníková (2009) vysvětluje strukturu ukazatele dluhové služby jako výdaje (náklady) na vedení dluhu (splátky jistin, úroky, leasingové splátky, splátky emitovaných dluhopisů) v čitateli a na vybrané kategorii příjmů, která se nazývá dluhovou základnou. Při sestavování ukazatele je pak dle Opluštilové (2012) rozhodující, které příjmy jsou do dluhové základny zahrnuty. Jinými slovy, zda jsou do dluhové základny zahrnuty pouze běžné příjmy (vhodné

---

⁴ NÁRODNÍ AKADEMIE REGIONÁLNÍHO MANAGEMENTU, o. s.

při srovnávání v čase a mezi jednotlivými obcemi) či zda jsou do ukazatele zahrnuty i příjmy, se kterými může obec závazně při své investiční činnosti počítat.

2.2.5 Ukazatelé likvidity

Hlavními ukazateli vyjadřujícími stav likvidity obce jsou běžná a okamžitá likvidita a finanční zásoba. Likvidita dle Růčkové (2008) znamená okamžitou schopnost obce přeměnit svůj majetek v peníze a těmi vyrovnávat své závazky. Likvidnost je míra obtížnosti přeměny majetku do hotovostní formy.

a) Běžná a okamžitá likvidita

Obdobně jako u soukromých podniků vyjadřují ukazatelé likvidity schopnost obce krýt své krátkodobé závazky z likvidních prostředků. Obec by měla své likvidní prostředky řídit takovým způsobem, aby měla dostatečné rezervy na krytí krátkodobých závazků. Z druhé strany však musí být rezervy vytvářeny v rozumné míře s ohledem na efektivní využití daných prostředků. Obce jsou však ve svých likvidních prostředcích do velké míry závislé na příjmech, jejichž podstatnou část tvoří podíly na výnosech vybraných daní, které dostává obec v pravidelných intervalech. Tato jistota přináší určitou výhodu při řízení likvidních prostředků. Ukazatele se využívá při srovnávání s ostatními obcemi, v čase i při finančním plánování (Opluštilová, 2012). Modifikaci ukazatele likvidity zmiňuje Kislingerová (2008), která poměruje celková oběžná aktiva s krátkodobými závazky (celková likvidita). Běžná likvidita v porovnání s celkovou likviditou již zahrnuje pouze krátkodobé pohledávky a finanční majetek.

b) Finanční zásoba

Finanční zásoba je ukazatel schopnosti obce krýt své celkové závazky ze svého krátkodobého finančního majetku. Kromě okamžitých likvidních prostředků patří mezi finanční majetek i krátkodobé cenné papíry. Využití finančního ukazatele je vhodné ve srovnání s obcemi i v čase u konkrétní obce.

2.2.6 Plnění příjmů a výdajů rozpočtu

Tyto ukazatele vyjadřují schopnost obce plánovat své hospodaření, a to vždy srovnáním skutečnosti ke schválenému rozpočtu. Nesoulad mezi skutečnými a schválenými příjmy je dán zejména využitím dotací a cizích zdrojů, které nejsou ve chvíli schválení rozpočtu smluvně podloženy. Při sestavování rozpočtu musí obec zahrnout pouze ty příjmy, ke kterým má uzavřený platný smluvní vztah (tedy schválený a smluvně uzavřený úvěr či písemně schválená dotace). Pokud obec získá tyto prostředky v průběhu roku či po uzavření a schválení rozpočtu, vzniká rozdíl mezi skutečností a schváleným rozpočtem. V případě srovnání skutečnosti s upraveným rozpočtem jsou časté změny prováděny i na konci účetního období, kdy jsou prostředky převáděny v rámci rozpočtu tak, aby mohly být vyčerpány ve stejném rozpočtovém období (Opluštilová, 2012).

Na výdajové stránce se obdobně sleduje vztah skutečného čerpání rozpočtu proti schválenému rozpočtu i ve srovnání s upraveným rozpočtem. Obdobně jako u příjmové stránky, obec nemůže zahrnout do svých výdajů cokoli, co nemá z hlediska financování smluvně podloženo.

2.3 Majetkové hospodaření

Dle Ústavy ČR jsou územní samosprávné celky veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek. Zákon o obcích navíc udává právo i povinnost vystupovat v právních vztazích svých jménem a nést odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících, a to včetně práva nakládat s vlastním majetkem dle svého uvážení, avšak při dodržení pravidel daných zákonem. Dle zákona o obcích musí být majetek využíván účelně a hospodárně v souladu se zájmy a úkoly obce vymezené zákonem. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku.

Hospodaření obce musí být plánováno dlouhodobě, a to v souladu s vývojovými trendy obce. Je zapotřebí vypracovat potřebnou dokumentaci ke stanovení cílů v oblasti majetkového hospodaření společně s dlouhodobou koncepcí strategie obce. Obec se musí dopředu připravovat na své majetkové potřeby tak, aby zabezpečila poskytování veřejných statků v potřebné míře. Majetkové hospodaření je úzce spjato s hospodařením finančním a obě dvě složky musí být posuzovány společně (NARM⁵, 2012).

---

⁵ NÁRODNÍ AKADEMIE REGIONÁLNÍHO MANAGEMENTU, o. s.

Majetkovou politiku lze v nejširší podobě chápat jako celkovou filozofii přístupu k majetku, resp. konkrétněji jako soubor pravidel a postupů upravujících nakládání s majetkem. K vymezení pojmu můžeme dospět i konkretizací obecnějších pojmů. Majetková politika je spolu s rozpočtovou politikou součástí „ekonomických“ politik; existují úzké vazby a zrcadlové toky mezi majetkovou, příjmovou a výdajovou politikou. Interpretovat majetkovou politiku má smysl pouze ve spojení s těmito politikami a nastavení majetkové politiky ovlivňuje politiku rozpočtovou. V rámci majetkové politiky bývá jako její významná složka často vnímána politika investiční. Investiční politiku můžeme z hlediska finančního zařadit jako neperiodickou součást výdajové politiky (Binek, 2008).

2.3.1 Celkový majetek na obyvatele

Ukazatel celkového majetku na obyvatele je základní ukazatel velikosti majetku s ohledem na počet obyvatel v obci. Jedná se o relativní ukazatel, kdy v čitateli je souhrn aktiv obce z účetního výkazu rozvaha a ve jmenovateli celkový počet obyvatel. Tento ukazatel lze poměrně jednoduše použít pro základní srovnání obcí, a to vzhledem k dobré dostupnosti potřebných dat a zároveň jednoduchosti výpočtu.

Při využití tohoto ukazatele je nutné kategorizovat obce dle velikosti, neboť pro různé kategorie obcí jsou různé běžné hodnoty celkového majetku na obyvatele. Ani takto však nelze jednoznačně určit ideální hodnotu, neboť obce jsou historicky, územně i demograficky rozdílné a tedy mohou mít rozdílnou výši celkového majetku na obyvatele (Kypetová, 2010).

Binek (2008) uvádí, že hodnocení majetku na obyvatele komplikuje fakt, že majetek je tvořen zbytným i nezbytným majetkem, přičemž vysoký relativní majetek ještě není sám o sobě pozitivním jevem. Obec může mít ve vlastnictví takový majetek, který nepotřebuje a nemůže jej prodat. Další snížení vypovídající hodnoty tohoto ukazatele spočívá ve skutečnosti, že obec může zajišťovat určité statky externě, což mění majetkové nároky obce.

2.3.2 Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele

V porovnání s předchozím ukazatelem je pomocí této hodnoty možné srovnávat pouze stálá aktiva (jako složku celkových aktiv) na jednoho obyvatele. Jedná se opět o relativní ukazatel, který umožňuje srovnávání hodnot mezi jednotlivými obcemi i v čase. Nejvýznamnějšími položkami v souhrnu stálých aktiv je v případě obcí dlouhodobý hmotný majetek (dále jen

DHM), a to zejména stavby, pozemky, movité věci či nedokončený dlouhodobý hmotný majetek. Výrazně nižší zastoupení má dlouhodobý nehmotný majetek či dlouhodobý finanční majetek.

Velikost DHM do značné míry závisí na přístupu jednotlivých obcí k privatizaci. Navíc je nutné si uvědomit, že DHM s sebou nese (až na výjimky) určité náklady na provoz a obnovu. Rozpočty obcí navíc obvykle neobsahují dostatečné informace o určení výdajů na konkrétní majetek občanské či technické vybavenosti (Kypetová, 2010).

Modifikaci tohoto ukazatele pak nabízí Pavlas (2014), a to jako dlouhodobý hmotný investiční majetek na jednoho obyvatele. Účelem tohoto ukazatele je porovnání jednotlivých obcí z hlediska velikosti této skupiny majetku a zároveň vypovídá o míře zastoupení investičního majetku v rámci dlouhodobého hmotného majetku. Využití tohoto ukazatele je však spíše vhodné pro středně velká města.

2.3.3 Výnosnost majetku

Ukazatel výnosnosti majetku je stanoven procentuálním poměrem výnosu z majetku a celkového majetku. Ukazatel se skládá z položek 213 a 214 z rozpočtu v čitateli a celkového součtu aktiv ve jmenovali (Halásek, 2005).

Obecně se majetek obce dá rozčlenit dle jeho využití na majetek sloužící k výkonu samosprávy (příp. přenesené působnosti), majetek sloužící k veřejně prospěšným účelům a na majetek obce sloužící k podnikání. Právě tato podnikatelská činnost je chápána jako činnost, při které majetek obce přináší efekty zejména v podobě zisku, který vytváří a doplňuje vlastní zdroje rozpočtu – nedaňové příjmy (Pilný, 2014).

2.3.4 Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku

Mezi další ukazatele majetkového hospodaření patří dle Binka (2008) i podíl cizích zdrojů na celkovém majetku. Tento ukazatel využívá i Ministerstvo financí k analýze hospodaření obcí, které ukazatel konstruuje jako podíl cizích zdrojů v běžném období (z účetního výkazu rozvaha) a celkového majetku (aktiv) z téhož výkazu.

Celkový přehled ukazatelů majetkového hospodaření obcí je uveden v tabulce 2-2.

Tabulka 2-2: Přehled ukazatelů majetkového hospodaření

Ukazatel	Způsob výpočtu	Složky ukazatele	Vymezení složek
Celkový majetek na obyvatele	MC/O	Celkový majetek (MC)	aktiva z rozvahy
		Počet obyvatel (O)	Počet obyvatel (O)
Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele	DHM/O	Dlouhodobý hmotný majetek (DHM)	vybraná položka aktiv z rozvahy
		Počet obyvatel (O)	Počet obyvatel (O)
Výnosnost majetku	BM/MC *100	Výnos z majetku (BM)	položky 213+214
		Celkový majetek (MC)	aktiva z rozvahy
Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku	CZ/MC *100	Cizí zdroje (CZ)	160+166+189+196+201 z rozvahy
		Celkový majetek (MC)	aktiva z rozvahy

Zdroj: Halásek, 2005

2.4 Nefinanční ukazatelé

Vznik nefinančních ukazatelů obecně je spojen s pokusy o určení faktorů úspěšnosti podniku, které se ne vždy dají posoudit pouze finančními ukazateli. Postupem času byly nalézány i další kritéria hodnocení úspěchu. Mezi první ukazatele, které kombinují finanční i nefinanční elementy patří koncepce Balanced Scorecard (Synek, 2008).

Finanční ukazatelé vykazují určité nedostatky při posuzování skutečného stavu organizace. Mezi tyto nedostatky patří zejména (Kislingerová, 2008):

- finanční ukazatele jsou spojeny s krátkodobými cíli,
- jsou založeny na analýze historických výsledků a nejsou vždy vhodné pro předpověď budoucích výsledků,
- ukazují důsledky, nikoli příčiny negativních jevů.

Z výše uvedeného vyplývá, že finanční ukazatelé nepokrývají veškeré aspekty stavu organizace, a proto je vhodné je doplnit dalšími nefinančními ukazateli, které umožní získat komplexní informace pro finanční řízení.

Uvedené nedostatky finančních ukazatelů by pak podle Synka (2008) měly eliminovat právě nefinanční ukazatelé zavedené do hodnotících systémů. Pro podnikovou sféru by jejich „plnění“ mělo sloužit jako důkaz toho, že byly splněny i další aspekty výkonnosti, které vedou k dlouhodobé prosperitě. Při aplikaci nefinančních ukazatelů na obec je tedy možné analogicky využít aspekty klíčové pro obec, které budou cílit zejména na dlouhodobý rozvoj a udržitelnost v obci.

Podle Hrůzy (2013) existují tendence a názory vzhledem ke specifickému postavení a fungování obcí implementovat do analytického hodnocení obcí i nefinanční ukazatele. Následně pak doporučuje modifikovat v dalším výzkumu finanční analýzu v segmentu obcí o nové i nefinanční ukazatele, které jsou relevantní k posuzovanému subjektu. Navrhuje tedy rozšíření například o strukturování obyvatelstva dle příjmů, velikost katastrálního území, počet žáků či mortalitu / natalitu.

Vybrané ukazatele autorka rozčlenila do tří základních skupin, a to demografické, ekonomické a občanské a technické vybavenosti.

2.4.1 Demografické ukazatele

Demografie je vědní obor, který se zabývá studiem reprodukce lidských populací a podmíněnostmi tohoto procesu (Novotná, 2011). Demografické ukazatele se zabývají např. strukturou obyvatelstva, přirozenou reprodukcí i odhadem budoucího vývoje. Pro účely této práce byly vybrány ty ukazatele, které úzce souvisí s rozvojem obce.

Základní demografický údaj, který obec sleduje je počet obyvatel a jeho struktura. Základní otázkou totiž je „Pro koho a jak velkou skupinu je veškeré úsilí vynakládáno.“ (Envi, 2014). Navíc tato veličina do velké míry určuje velikost příjmů obce dle zákona o rozpočtovém určení daní. V rámci těchto ukazatelů obce sledují vývoj v čase, tedy přírůstek, resp. úbytek obyvatelstva. Změny v počtu obyvatel mají dvě příčiny, a to přirozený přírůstek (rozdíl narozených a zemřelých) a migrační přírůstek (saldo migrace). Metodiku výpočtu definuje v ČR ČSÚ, který zároveň poskytuje zmíněné údaje o obyvatelstvu.

2.4.2 Ekonomické ukazatele

Ekonomických ukazatelů, kterých lze využít pro vysvětlení základních socioekonomických jevů na daném území je široká škála. Např. ČSÚ při své analýze ekonomické úrovně obcí využívá celkem 18 ukazatelů z ekonomické oblasti, pomocí kterých i poměřuje obce navzájem.

Autorka se rozhodla věnovat základním ukazatelům vyjadřujícím, průměrnou mzdu a medián mezd v kraji, počet podnikatelských subjektů v obci a míru nezaměstnanosti v obci. Jedná se o základní ukazatele, které vypovídají o ekonomickém potenciálu obce. Dle zákona o rozpočtovém určení daní je daň z příjmu fyzických i právnických osob součástí daňových příjmů obce. Z tohoto důvodu je pro obec důležité, aby měla na svém území co nejvyšší

zaměstnanost, dostatečné množství pracovních míst a eliminovala tak negativní jevy nezaměstnanosti (ztráta daňových příjmů, atp.)

Průměrná hrubá měsíční mzda představuje podíl mezd (bez tzv. ostatních osobních nákladů) připadající za měsíc na jednoho pracovníka vedeného v evidenci zaměstnavatelem (ČSÚ, 2014). Peková (2008) definuje daň z příjmů fyzických osob jako univerzální daň, která zdaňuje veškerý příjem jednotlivců a její výnos se dělí mezi státní rozpočet a rozpočty územně samosprávných celků. Čím vyšší jsou příjmy obyvatel s trvalým bydlištěm na území obce, tím vyšší jsou následně i daňové příjmy samotných obcí dle zákona o rozpočtovém určení daní.

Obdobně jako v případě ukazatelů mzdy je pro obec důležitý počet podnikatelských subjektů na jejím území. Tento ukazatel je opět úzce spjat jak s daňovými výnosy, neboť i daň z příjmů právnických osob částečně plyne do rozpočtu obce, navíc pozitivně ovlivňuje zaměstnanost na sledovaném území. Pro obec je tak výhodné zohlednit zájmy podnikatelských subjektů ve svém plánování rozvoje obce.

Předchozí ukazatele doplňuje stav nezaměstnanosti sledovaného území. Metodika sestavování ukazatelů nezaměstnanosti v ČR je dána definicí ILO (International Labour Organization), podle které se řídí všechny státy EU. Za nezaměstnané jsou považovány osoby, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu nebo odměnu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů.

Slovák (2007) uvádí, že nezaměstnanost provází negativní jevy, kterými jsou v ekonomické oblasti zejména ztráta produkce a s tím související snížení daňového výnosu, zvýšená finanční zátěž v podobě vyplácení hmotného zabezpečení v nezaměstnanosti a další sociální důsledky.

2.4.3 Občanská a technická vybavenost

Jedním z ukazatelů životní úrovně v obci je zázemí, které může svým obyvatelům poskytnout, a to z hlediska úrovně technické infrastruktury v obci i dalších veřejných statků. ČSÚ definuje občanskou vybavenost jako zařízení poskytující služby školství, zdravotnictví, sociální služby, výrobní a další typy služeb. Za technickou vybavenost se pak považuje infrastruktura daného území, např. vodovodní síť, kanalizační síť, plynofikace apod.

Ústav územního rozvoje (2006) definuje občanskou vybavenost jako pojem hovořící o existenci, počtu, kapacitě a rozmístění jednotlivých zařízení občanského vybavení v území. Popisuje standard životní úrovně obyvatel v hodnoceném území. Technickou infrastruktura (dle

stejného zdroje) přispívá k zajištění dobrého fungování, tj. obslužnosti území prostřednictvím technických systémů (např. voda, elektrická energie, plyn, komunikační sítě, apod.)

V oblasti územního rozvoje obec využívá koncepčních nástrojů, které ji pomáhají dosáhnout stanovených cílů. Podle Binka (2010) patří koncepční nástroje mezi stěžejní v oblasti územního rozvoje. Mezi základní dokumenty v oblasti územního rozvoje obce řadí strategické a územní plánování.

2.4.4 SWOT analýza

Holeček (2009) definuje SWOT analýzu jako komplexní metodu kvalitativního hodnocení rozvojových předpokladů určitého subjektu, kdy rozčleníme faktory do čtyř skupin, a to na silné (Strengths) a slabé stránky (Weaknesses), tj. vnitřní faktory, příležitosti (Opportunities) a hrozby (Threats), tj. vnější faktory.

Dle Rusičové (2011) je cílem analýzy posoudit lokální charakteristiky a trendy na pozadí regionálního vývoje a definovat komparativní výhody (silné stránky) nebo naopak rizika (hrozby). S přihlédnutím na tyto faktory pak obec sestavuje svoje strategické a územní plány.

Výstupem SWOT analýzy jsou dle Ústavu územního rozvoje (2007) strategické vize, které se člení do základních čtyř bodů:

- rozvoj silných stránek,
- odstranění slabých stránek,
- využití budoucích příležitostí,
- vyhnutí se rizikům.

Na následujícím obrázku 2-1 jsou zobrazeny jednotlivé složky SWOT analýzy a jejich zařazení do vnitřního a vnějšího prostředí.

Vnitřní prostředí	S	W
Vnější prostředí	O	T

Silné stránky
Příležitosti

Slabé stránky
Ohrožení

Obrázek 2-1 SWOT analýza

3 APLIKACE VYBRANÝCH METOD

V této kapitole je cílem aplikovat metody finanční, majetkové i nefinanční analýzy. Analýza byla provedena formou případové studie, kdy byly jednotlivé metody aplikovány na obec Červený Újezd. Pro docílení vyšší vypovídající schopnosti vybraných ukazatelů bylo provedeno srovnání některých ukazatelů s hodnotami dalších čtyř obcí, které se nacházejí ve stejném okrese Praha – západ a velikostně odpovídají sledované obci.

Na základě výsledků finanční a majetkové analýzy byly stanoveny otázky pro řízený rozhovor se zástupcem obecního úřadu dané obce. Cílem tohoto rozhovoru bylo ověřit si výstupy jednotlivých ukazatelů, a to zejména v těch oblastech, které vykazovaly hodnoty vyčnívající nad hodnotami doporučenými či ve srovnání s jinými obcemi. Přepis tohoto rozhovoru je přílohou této práce. Při rozhovoru byl autorkou uveden tematický okruh, údaje zjištěné o obci a následně položena samotná otázka. Zástupce obce pak odpovídal na konkrétní otázku a byl veden k vysvětlení kontextu k odpovědi na tyto otázky. Autorka vždy na závěr tematického okruhu stručně zrekapitulovala odpovědi a potvrdila jejich správnost se zástupcem obce.

Pro výpočty jednotlivých finančních ukazatelů byla použita data z portálu Monitor, které spravuje Ministerstvo financí. Vzhledem k legislativní změně, která od roku 2010 upravila pravidla pro odpisy dlouhodobého majetku obcí, je období pro analýzu omezeno na roky 2010 až 2013. Pro analýzu byla použita data z finančních výkazů schváleného a skutečného rozpočtu, dále pak z rozvahy obcí. Z rozpočtů obcí byla čerpána data zejména pro ukazatele příjmů, výdajů a salda obce. Rozvahy bylo využito zejména při ukazatelích zadluženosti, likvidity obce a majetkových ukazatelů.

3.1 Finanční analýza obce Červený Újezd

V následující části budou aplikovány jednotlivé ukazatele finanční analýzy na obec Červený Újezd. Jedná se o ukazatele na straně příjmů, výdajů a rozpočtového hospodaření. Dále budou aplikovány ukazatele zadluženosti, likvidity a plnění rozpočtu. Zjištěné ukazatele budou sledovány v čase a provedeno hodnocení jejich výsledků.

3.1.1 Analýza příjmů

Příjmy obce Červený Újezd se dle druhového třídění dělí na daňové, nedaňové, kapitálové příjmy a transfery. Daňové příjmy obcí jsou dány dle zákona o rozpočtovém určení daní a obec

nemá takřka žádné možnosti jejich výši ovlivnit. Jelikož jsou tyto druhy příjmů kalkulovány i dle počtu obyvatel obce, je právě tento faktor jediný, kterým může obec ovlivnit výši svých daňových příjmů. Více než na aktivitách samotné obce je však výše daňových příjmů závislá na daňových příjmech státu.

Níže je uvedena tabulka 3-1 s vývojem daňových příjmů obce v letech 2010 v tis. Kč. Dále je uveden podíl daňových příjmů na celkových příjmech. Mezi lety 2010 a 2011 došlo k mírnému nárůstu počtu obyvatel v obci. Dle níže uvedené tabulky je však patrné, že v tomto časovém rozmezí nejen poklesla absolutní hodnota daňových příjmů v rozpočtu obce, ale i poměrový ukazatel daňových příjmů na jednoho obyvatele. Až v roce 2013 došlo k výraznému nárůstu daňových příjmů obce. Důvodem je legislativní změna v rámci zákona o rozpočtovém určení daní účinná od 1. 1. 2013, která změnila hodnoty koeficientů pro přepočítání sdílených daní a zvýšila tak daňové příjmy obcí.

Tabulka 3-1: Daňové příjmy obce Červený Újezd

	2010	2011	2012	2013
Daňové příjmy na obyvatele (v tis. Kč)	8 407,46	8 009,32	8 315,32	10 074,73
Podíl na celkových příjmech (v %)	81,41 %	63,79 %	79,66 %	68,38 %
Daňové příjmy na obyvatele (v tis. Kč)	8 162,58	7 485,34	7 756,83	9 242,87

Zdroj: MONITOR

Mezi největší nedaňové příjmy patří výběr poplatků za poskytování komunálních služeb, a to zejména příspěvky na čištění odpadních vod a svoz komunálního odpadu. V roce 2011 došlo k mírnému snížení příjmů ze svozu odpadu, nicméně jinak je tato složka příjmů v čase konstantní.

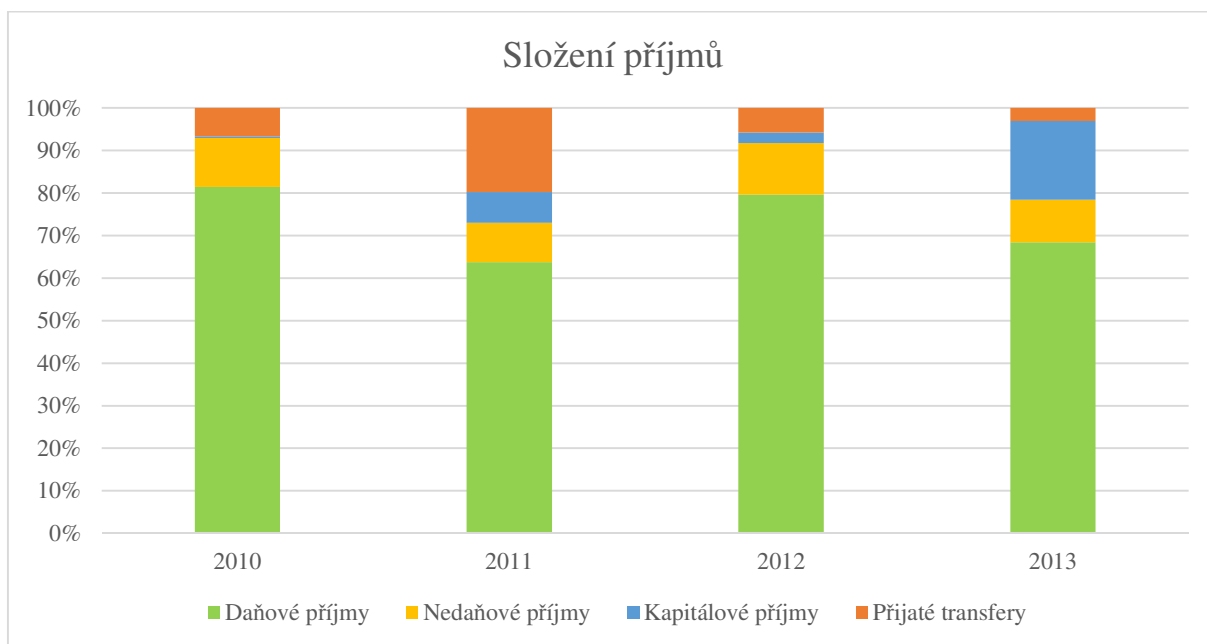
Tabulka 3-2: Nedaňové příjmy obce Červený Újezd

	2010	2011	2012	2013
Nedaňové příjmy (v tis. Kč)	1 189,65	1 159,32	1 262,13	1 480,75
Podíl na celkových příjmech (v %)	11,52 %	9,23 %	12,09 %	10,05 %

Zdroj: MONITOR

Kapitálové příjmy a přijaté transfery jsou nižšími položkami ve srovnání s daňovými a nedaňovými příjmy obcí. Poměr jednotlivých příjmů je zobrazen na následujícím obrázku 3-1. Kapitálové příjmy tvoří prodej dlouhodobého majetku. Výraznější položkou je prodej pozemku o výměře 2885 m² za necelých 3,5 mil. Kč v roce 2013, odprodej vodovodních zařízení a v srpnu roku 2013 obec rozhodla o prodeji celkem sedmi parcel v hodnotě více než 9,1 mil. Kč. Obec každoročně musí ze svého rozpočtu doplácet běžných provozů čistírny.

Z tohoto důvodu v uplynulém období intenzivně pracovala na projektu, který by měl přinést její efektivnější využití.

Obrázek 3-1: Složení příjmů obce Červený Újezd

Zdroj: MONITOR

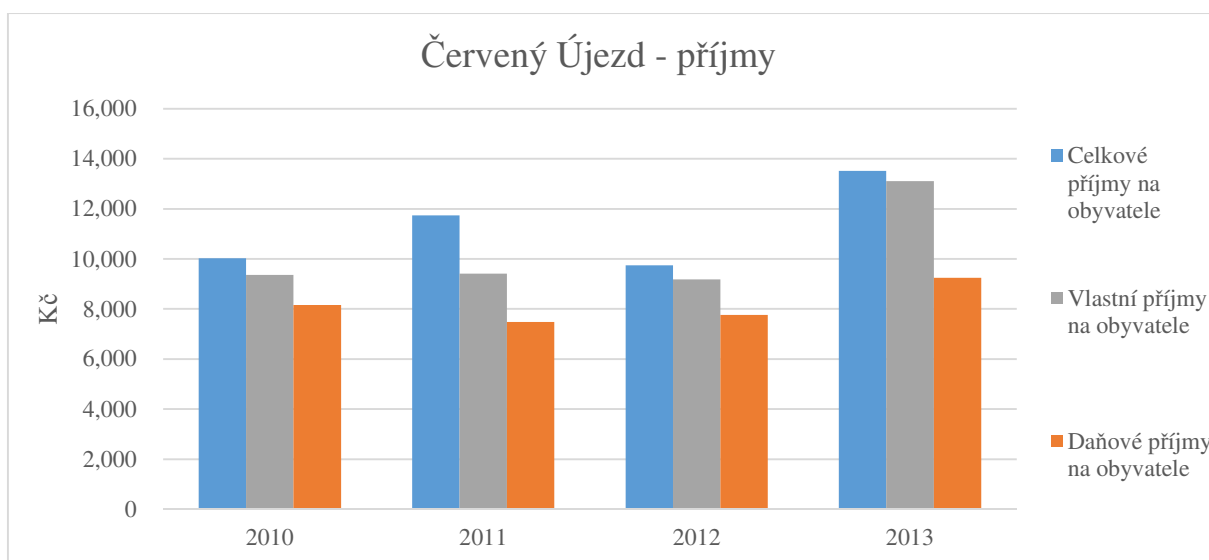
Poměrové ukazatele obce na obyvatele jsou uvedeny v obrázku 3-2 níže. V rámci analýzy bude z oblasti příjmů využito celkových, vlastních a daňových příjmů přepočtených na obyvatele. Tento způsob přepočtu umožňuje lepší porovnávání sledovaných veličin v čase i při srovnávání s ostatními obcemi. Z obrázku 3-2 níže je patrné, že celkové příjmy jsou téměř tvořeny pouze vlastními příjmy (třídy 1 – 3), transfery nemají (až na výše zmíněný rok 2011) výrazný vliv na rozpočet obce. Přijaté transfery byly ze sledování vyřazeny, neboť u obce s touto velikostí nedochází k přijetí transferů často, a proto nejsou vhodné ke sledování dlouhodobého trendu (např. ve srovnání se statutárními městy, u kterých lze tuto položku částečně považovat za výsledek aktivity města ve smyslu plánování investic a jejich úspěšnosti dle následného přijetí finančních prostředků). Níže uvedená tabulka 3-3 uvádí hodnoty vlastních příjmů pro zkoumanou obec.

Tabulka 3-3: Vlastní příjmy na obyvatele

	2010	2011	2012	2013
Vlastní příjmy na obyvatele (v tis. Kč)	9,36	9,41	9,18	13,11

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

Z níže uvedeného obrázku 3-2 je patrné, že příjmy jsou v čase velmi stabilní. Meziročně nedochází k výrazným změnám v této oblasti.

Obrázek 3-2: Příjmy na obyvatele (v Kč)

Zdroj: MONITOR

3.1.2 Analýza výdajů

Výdaje obce se dle druhového třídění člení na běžné a kapitálové výdaje. Běžné výdaje pokrývají provozní činnost obce, kapitálové výdaje pokrývají investiční činnost obce ve smyslu nákupu či vybudování nemovitého majetku. Běžné a kapitálové výdaje obce Červený Újezd v absolutních hodnotách jsou uvedeny níže v tabulce 3-4.

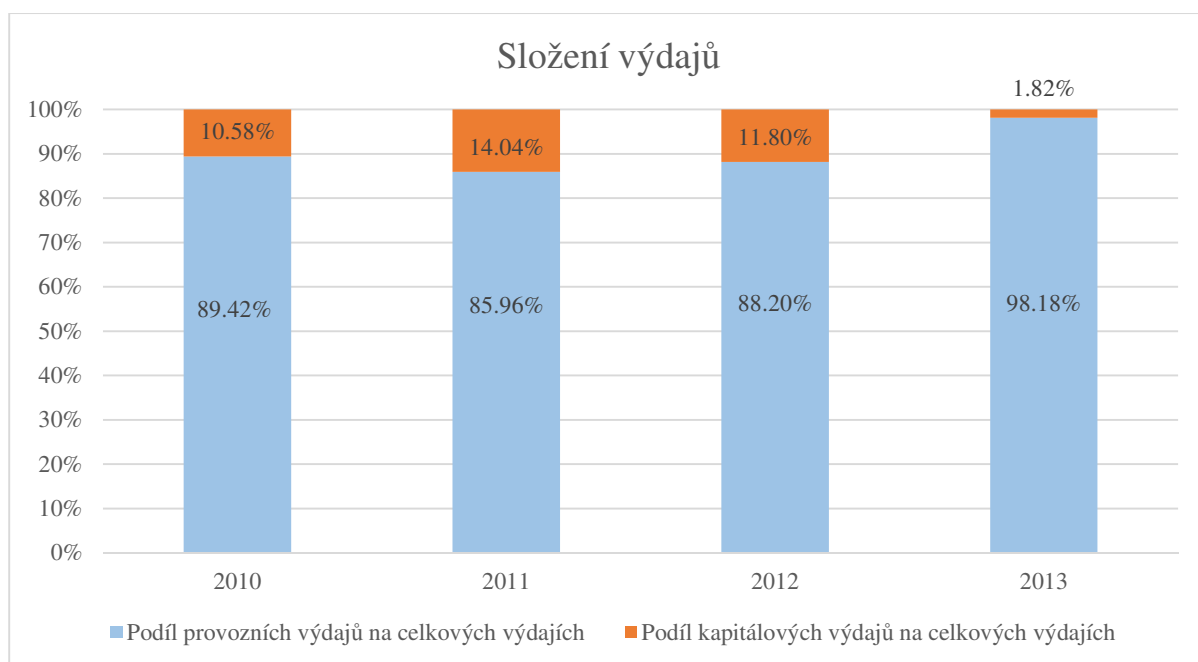
Tabulka 3-4: Výdaje obce Červený Újezd (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013
Běžné výdaje (v tis. Kč)	8 164,22	9 124,66	9 302,31	9 996,88
Kapitálové výdaje (v tis. Kč)	966,02	1 490,24	1 244,00	185,82

Zdroj: MONITOR

Důvodem pro zvýšení běžných výdajů mezi roky 2010 a 2011 jsou zejména náklady na pitnou vodu a čištění odpadních vod a zvýšené náklady na regionální a místní správu. V dalších letech už rostou běžné výdaje plynuleji.

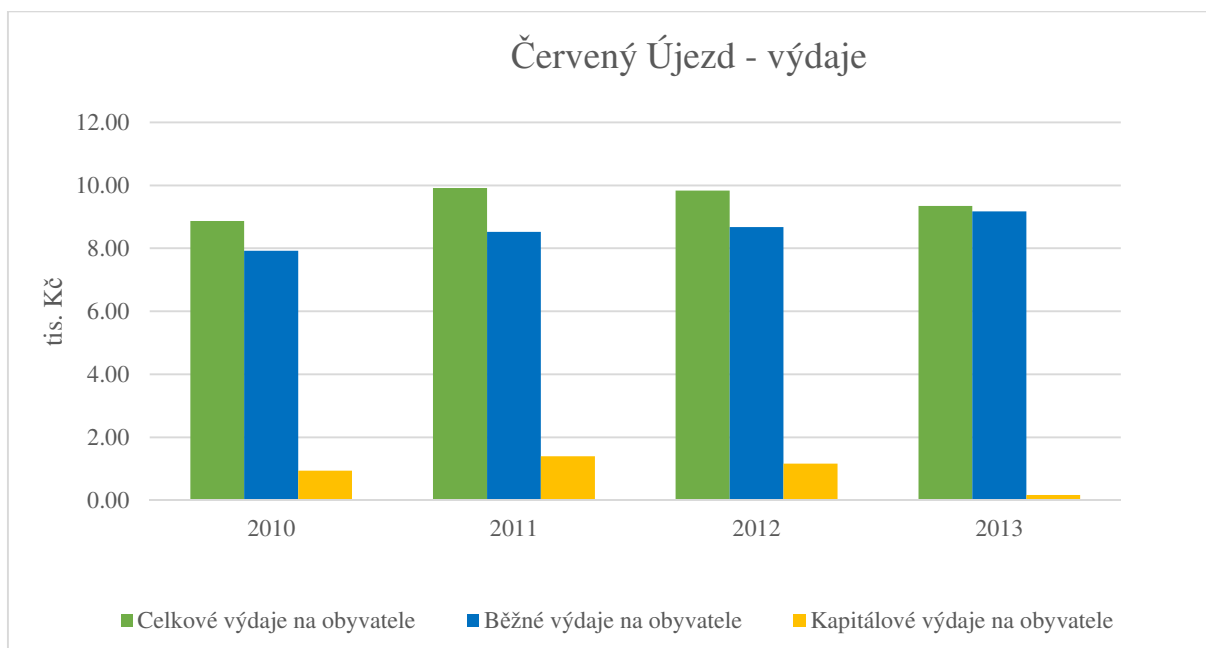
Kapitálové výdaje ve srovnání s běžnými (provozními) výdaji pokrývají výrazně nižší část celkových výdajů obce. Poměr běžných a kapitálových výdajů k celkovým výdajům je patrný z níže uvedeného obrázku 3-3. V roce 2011 byly kapitálové výdaje výrazně vyšší, neboť obec investovala do přístavby mateřské školy. V roce 2013 došlo ke snížení kapitálových výdajů, a to v souvislosti s chystajícím se projektem intenzifikace ČOV.

Obrázek 3-3: Složení výdajů

Zdroj: MONITOR

Výdaje přepočtené na obyvatele v čase kolísají. Celkové výdaje byly nejvyšší v roce 2010, a to díky vysokým kapitálovým výdajům. Následně došlo k jejich snížení a tím i ke snížení celkových výdajů přepočtených na obyvatele. Více pozornosti je však potřeba věnovat složení těchto výdajů. Mezi lety 2011 a 2012 došlo meziročně ke zvýšení běžných výdajů a snížení kapitálových výdajů (investic), což je trend negativní.

Obrázek 3-4: Výdaje na obyvatele obce Červený Újezd (v tis. Kč)

Zdroj: MONITOR

3.1.3 Analýza salda rozpočtu

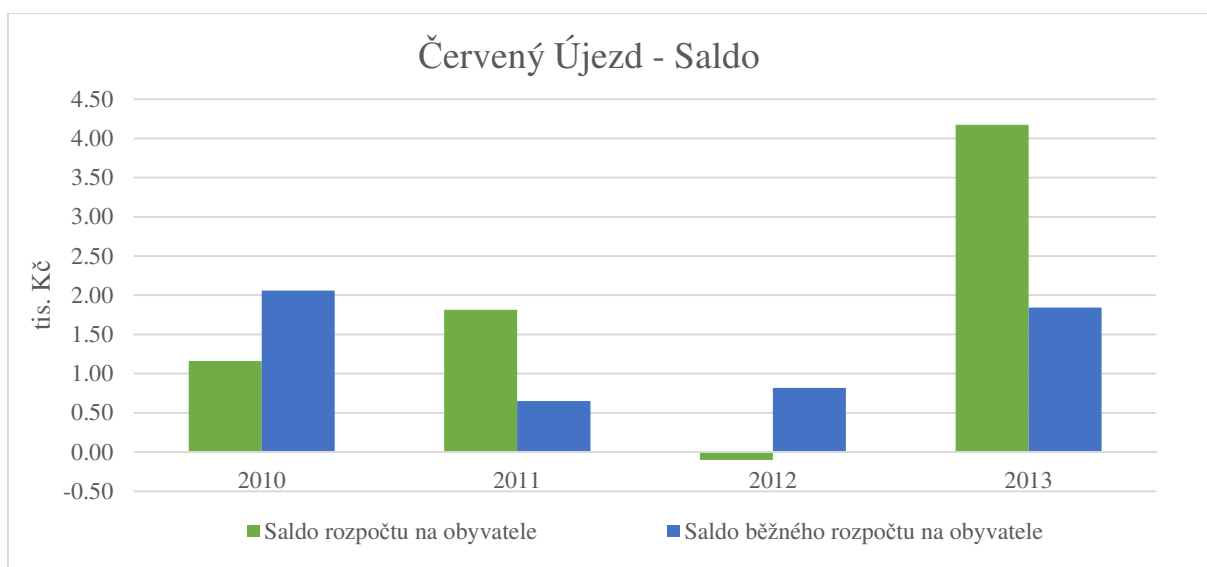
Saldo rozpočtu vyjadřuje rozdíl mezi příjmy a výdaji obce. Kladné saldo znamená, že výdaje obce nepřevýšily její příjmy. Obec by měla v zásadě dle rozpočtových pravidel hospodařit vyrovnaně, a to zejména z dlouhodobého hlediska. Dle výkazu o plnění rozpočtu pro roky 2010 – 2013 obec dlouhodobě vykazuje kladné saldo. Výjimkou je pouze rok 2012, výše záporného salda však není vysoká. Důležitou položkou při hodnocení salda je zjištění běžného salda rozpočtu na obyvatele. Pro obec je vhodné z hlediska hospodaření, aby nevykazovala záporné saldo ze své provozní činnosti. Pokud by tak činila, bylo by zapotřebí detailnější analýzy a následně vyhodnocení přínosů či negativ pro danou obec. Záporné saldo je z krátkodobého hlediska akceptovatelné u kapitálových výdajů. K financování záporného salda je pak možné použít přebytky hospodaření z minulých let (pokud je obec má k dispozici) nebo využít návratných příjmů. V takovém případě však musí obec postupovat rozvážně, neboť musí být schopna své závazky v budoucnosti splatit. Z hlediska finančního zdraví je při posuzování salda důležité kladné saldo běžného rozpočtu, resp. běžného rozpočtu na obyvatele a dále schopnost dostát svým závazkům a s tím související i míra zadluženosti.

Tabulka 3-5: Saldo rozpočtu na obyvatele

	2010	2011	2012	2013
Saldo rozpočtu na obyvatele (v tis. Kč)	1,16	1,81	-0,10	4,17

Zdroj: MONITOR

Trend poukazuje na rostoucí kladné saldo obce. Vzhledem ke zvýšeným nákladům na intenzifikaci čističky odpadních vod, které má obec před sebou lze kladné saldo hodnotit pozitivně jako přípravu na nákladný finanční výdaj. V současné době má obec Červený Újezd jen na běžných účtech k dispozici téměř 9 mil. Kč. Pro srovnání, daňové příjmy obce za rok 2013 činily přes 10 mil. Kč. Na běžných účtech má tedy nyní obec prostředky odpovídající cca 90 % celkových daňových příjmů za předchozí kalendářní rok.

Obrázek 3-5: Saldo na obyvatele (v tis. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

3.1.4 Analýza plnění rozpočtu

Při sestavování rozpočtu obce se vychází z předpokladů příjmů a výdajů tak, jak je může obec předpokládat v návaznosti na RUD, výsledky vlastní hospodářské činnosti a plánované výdaje. V případě plánování však může obec zohlednit pouze ty příjmy a výdaje, jejichž plnění skutečně předpokládá, má je podloženy zákonem či smluvně. V případě, že dojde po sestavení rozpočtu ke změnám, rozpočet obce se upravuje. Po konci roku pak dochází k zápisu skutečně vynaložených příjmů a výdajů od začátku roku (fiskální a kalendářní rok v ČR jsou totožné).

Obec Červený Újezd na své příjmové i výdajové stránce ve sledovaném období neplní předpokládaný rozpočet. Níže v tabulce 3-6 je uvedeno % plnění příjmů a výdajů.

Tabulka 3-6: Plnění rozpočtu

	2010	2011	2012	2013
Plnění příjmů	58 %	68 %	61 %	83 %
Plnění výdajů	42 %	60 %	64 %	59 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

V případě hodnocení obce s velikostí Červeného Újezdu je nutné brát na zřetel, že i výkyv v menší plánované investici, příp. v příjmu, může způsobit poměrně velký procentuální rozdíl skutečnosti ve srovnání se schváleným rozpočtem. Menší výkyvy se při dobrém plánování dají předpokládat u větších obcí nebo statutárních měst. Dlouhodobě však obec neplánuje uspokojivě své příjmy a výdaje. Na výdajové stránce obec každý rok sledovaného období

plánovala kapitálové výdaje v řádech milionů Kč do přestavby čističky odpadních vod. V žádném ze zmíněných let však nedošlo k realizaci samotné přestavby. K pracím nedošlo ani v roce 2013, neboť výsledek veřejné soutěže o tuto zakázku byl napadnut a bylo využito zákonných opravných prostředků. Na straně příjmů je sice dlouhodobě pozitivní trend přibližování plánovaného rozpočtu následnému plnění. Obec každoročně plánovala příjmy z prodeje nemovitostí (odprodej parcel do osobního vlastnictví), které v konkrétním roce neuskutečnila (nebyla poptávka). V návaznosti na neuskutečněné investice obec nepodává uspokojivé výsledky plánování svých rozpočtových příjmů a výdajů.

3.1.5 Analýza zadluženosti

Ukazatel výše dluhu k celkovým příjmům vypovídá o míře zadluženosti obce ve srovnání s celkovými příjmy obce, tedy s tou částí rozpočtu obce, která slouží ke splacení dluhu. Jedná se o základní přehled o velikosti dluhu obce k jeho rozpočtovým možnostem. Ukazatel výše dluhu k dlouhodobému majetku podává informaci o krytí dluhu vlastním dlouhodobým majetkem obce. Ukazatel je konstruován na jedné straně velikostí dluhu, na straně druhé množstvím dlouhodobého majetku, kterým obec disponuje.

Ukazatel dluhové služby informuje o krytí nákladů na dluh (úroky, splátky jistin, apod.) určitým typem výdajů. V této analýze je použit podíl nákladů na vedení dluh a běžných výdajů. V zásadě ukazuje na fakt, kolik z běžných výdajů zaujímají právě zmíněné náklady na vedení dluhu. Negativním jevem by např. byly vysoké náklady na vedení dluhu při průměrné velikosti dluhu na obyvatele. Tento jev by pak vypovídal o nevýhodných podmínkách získání návratných příjmů. Samozřejmě srovnání nákladů na vedení dluhu k velikosti dluhu vyžaduje detailnější analýzu.

Tabulka 3-7: Ukazatel dluhu na obyvatele, k dlouhodobému majetku a dluhové služby

	2010	2011	2012	2013
Výše dluhu na obyvatele (v tis. Kč)	3 739	2 742	2 141	1 523
Výše dluhu k dlouhodobému majetku (v %)	4,2 %	4,7 %	3,5 %	2,4 %
Ukazatel dluhové služby (v %)	0,02 %	0,02 %	0,01 %	0,01 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

3.1.6 Analýza likvidity

Ukazatelé likvidity jsou běžně využívanými nástroji pro hodnocení finančního zdraví obcí. Popisují schopnost pokrýt krátkodobé závazky obce volnými finančními prostředky, ať už okamžitě či běžně likvidními prostředky. V případě okamžité likvidity se jedná o poměr finančního majetku a krátkodobých závazků, běžná likvidita sleduje oběžný majetek v poměru ke krátkodobým závazkům.

V níže uvedené tabulce 3-8 jsou uvedeny hodnoty okamžité, běžné likvidity a finanční zásoby pro sledovanou obec. Doporučené hodnoty pro obce se pohybují od 2 – 2,5 v případě běžné likvidity a 1 – 1,5 okamžité likvidity (Manuál pro velikostní kategorii obcí: do 200 obyvatel, 2011). Podle Ministerstva financí ČR se za rizikovou okamžitou likviditu považuje hodnota nižší než jedna. V případě sledované obce je zejména v roce 2013 velmi vysoká likvidita. Lze zvažovat spíše investice do veřejných statků pro obec, neboť v této míře lze prostředky považovat za nevyužité.

Tabulka 3-8: Okamžitá, běžná likvidita a finanční zásoba obce Červený Újezd

	2010	2011	2012	2013
Okamžitá likvidita	0,37	2,1	2,83	2,69
Běžná likvidita	0,74	3,57	5,39	3,47
Finanční zásoba	0,33	0,77	0,65	2,07

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

Ve srovnání s okamžitou likviditou, která srovnává krátkodobý finanční majetek a krátkodobé závazky, finanční zásoba srovnává krátkodobý finanční majetek s celkovými závazky. Jedná se tedy o schopnost obce pokrýt svými finančními prostředky nejen krátkodobé, ale i dlouhodobé závazky. Kromě roku 2010 je obec svým krátkodobým finančním majetkem schopna pokrýt veškeré své závazky. Tento trend lze hodnotit pozitivně.

3.2 Analýza majetku obce Červený Újezd

V této kapitole budou aplikovány vybrané ukazatele majetkového hospodaření na obci Červený Újezd. Z ukazatelů majetkového hospodaření bude využit celkový majetek na obyvatele, dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele, výnosnost majetku a podíl cizích zdrojů na celkovém majetku. Ukazatele jsou aplikovány na obec Červený Újezd.

3.2.1 Celkový majetek na obyvatele

Ukazatel celkového majetku na obyvatele podává základní informaci o výši majetku obce. V následující tabulce 3-9 je zobrazen vývoj tohoto ukazatele pro sledovanou obec.

Tabulka 3-9 Celkový majetek na obyvatele obce Červený Újezd

	2010	2011	2012	2013
Celkový majetek na obyvatele (v tis. Kč)	83,94	54,87	51,94	53,24

Zdroj: MONITOR

Doporučená hodnota celkového majetku na obyvatele není dostupná, a to ani celkově, ani v jednotlivých kategoriích obcí. Z tohoto důvodu byl ukazatele vybrán pro srovnání s dalšími obcemi v následující subkapitole. Mezi lety 2010 a 2011 dochází u obce ke snížení hodnoty aktiv, a to v souladu se změnou legislativy stanovující obcím odpisování dlouhodobého majetku. Obce musely k datu 31. 12. 2011 provést tzv. „dooprávkování“, tedy jednorázové snížení účetní hodnoty dlouhodobého majetku z původní pořizovací ceny ve výši oceňovacího rozdílu. Dále obce odpisují svůj majetek dle zvolené metody, tedy průběžně od 1. 1. 2012 (ČÚS č. 708).

3.2.2 Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele

Následující ukazatel zobrazuje pouze složku dlouhodobého hmotného majetku (dále jen DHM), jakožto největší součást celkového majetku na obyvatele. V následující tabulce 3-10 jsou uvedeny hodnoty dlouhodobého hmotného majetku na obyvatele za sledovanou obec v období let 2010 – 2013.

Tabulka 3-10 Dlouhodobý hmotný majetek na obyvatele obce Červený Újezd

	2010	2011	2012	2013
DHM na obyvatele (v tis. Kč)	70,7	40,47	38,63	31,81

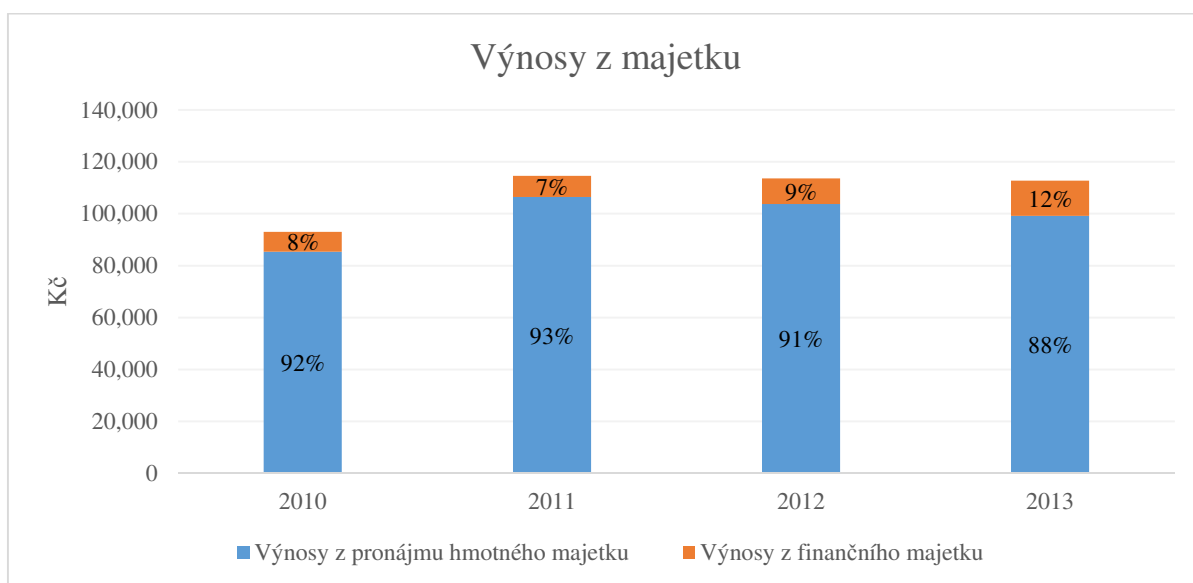
Zdroj: MONITOR

Již v předchozí části práce bylo vysvětleno, že právě dlouhodobý majetek (a DHM je u obcí jeho největší částí) byl velmi ovlivněn změnou legislativy ve smyslu účetních odpisů, neboť v průběhu sledovaného období došlo ke změně účetní hodnoty majetku z pořizovací ceny na hodnotu reálného ocenění. Tato změna způsobila výrazné snížení stavu účetní hodnoty majetku (ne však reálné jeho hodnoty), což zapříčinilo takřka nemožnost srovnání DHM mezi lety 2010 a 2011. Zavedení metodiky odepisování majetku se však týká všech obcí, a proto je alespoň možné srovnávat hodnoty jednotlivých obcí navzájem.

Doporučené hodnoty pro standard občanské a technické vybavenosti, resp. výši či struktury DHM nejsou z odborných zdrojů k dispozici (Kypetová, 2010). Při analýze je tak možné vycházet pouze ze srovnání hodnot mezi jednotlivými obcemi, která je uvedena v další subkapitole. Pokles mezi roky 2010 a 2011 je přičítán změně odpisové legislativy, naopak pokles mezi roky 2012 a 2013 pak odprodeji stavebních parcel za účelem výstavby rodinných domů, a tím snížení fondu DHM obce.

3.2.3 Výnosnost majetku

V rámci ukazatelů výnosnosti majetku budou sledovány položky výnosu z hmotného a finančního majetku. Mezi výnosy hmotného majetku v případě obce Červený Újezd patří pouze příjmy z pronájmu nemovitostí, které činí i stěžejní část příjmů souvisejících s vlastnictvím majetku. Ve sledovaném období činí výnosy z hmotného majetku 88 – 93 % z výnosů z celkového majetku, které jsou v čase konstantní a pohybují se okolo 100 tis. Kč.

Obrázek 3-6 Výnosy z majetku

Zdroj: MONITOR

Samotná výnosnost majetku je posuzována poměrem výnosu z majetku k celkovému objemu majetku (celková aktiva). Hodnoty pro obec Červený Újezd jsou znázorněny v níže uvedené tabulce 3-11. Ačkoli se výnosy z majetku pohybují meziročně ve zhruba stejné výši, výnosnost majetku vzrostla mezi lety 2010 a 2011. Tato změna je způsobena snížením celkové hodnoty aktiv o 28 mil. Kč. Zavedení odepisování dlouhodobých aktiv bylo vysvětleno již v kapitole výše.

Tabulka 3-11 Výnosnost majetku obce Červený Újezd (v %)

	2010	2011	2012	2013
Výnosnost majetku	0,11 %	0,20 %	0,20 %	0,19 %

Zdroj: MONITOR

3.2.4 Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku

Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku je vyjádřen v tabulce 3-12. Trend tohoto ukazatele je klesající a je způsobem zejména eliminací krátkodobých závazků obce. V roce 2010 evidovala obec krátkodobou finanční výpomoc ve výši 4.72 mil. Kč. V roce 2011 její výši snížila už pouze na 1.83 mil. Kč. V průběhu dalších let obec postupně snižovala i ostatní krátkodobé závazky a dlouhodobé závazky, čímž se snížil i podíl cizích zdrojů na celkovém majetku.

Tabulka 3-12 Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku

	2010	2011	2012	2013
Cizí zdroje (v tis. Kč)	4 191,00	3 105,78	2 375,93	2 644,38
Aktiva celkem (v tis. Kč)	86 455,00	58 710,86	55 680,07	58 029,91
Podíl cizích zdrojů na celkovém majetku (v %)	4,85 %	5,29 %	4,27 %	4,56 %

Zdroj: MONITOR

Dle Binka (2008) se jako varovná hodnota udává 10% podíl cizích zdrojů na celkovém majetku. Daná obec se dlouhodobě pohybuje kolem 4 - 5% podílu cizích zdrojů na celkovém majetku, což je dle výše uvedeného uspokojivý výsledek.

3.3 Srovnání ukazatelů finanční a majetkové analýzy s dalšími obcemi

V následující části práce bylo využito některých ukazatelů finanční a majetkové analýzy, které byly použity v předchozí části práce. Účelem této kapitoly je srovnat hodnoty zjištěné finanční a majetkovou analýzou s dalšími obcemi ve shodném okresu. V níže uvedené tabulce 3-13 jsou uvedeny jednotlivé obce a jejich základní údaje.

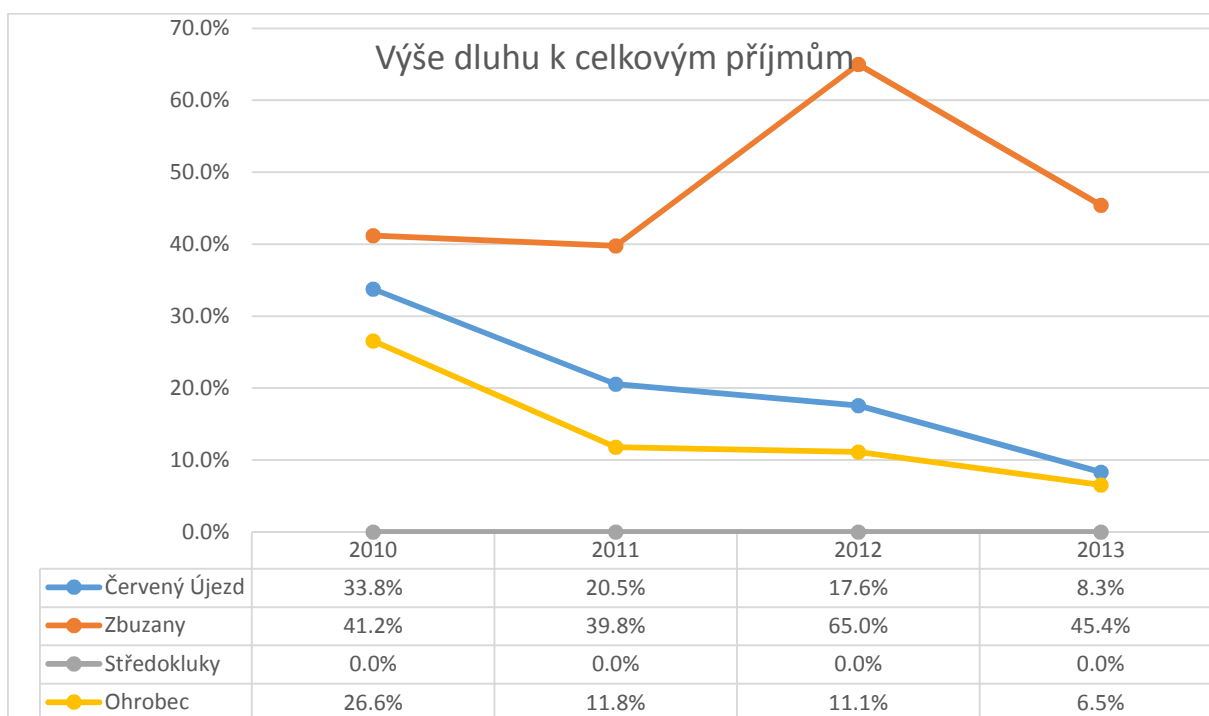
Tabulka 3-13: Výběr obcí k analýze

	Výměra v ha	Počet obyvatel (v jednotkách obyvatel)			
		2010	2011	2012	2013
Červený Újezd	534	1030	1070	1072	1090
Zbuzany	492	1049	1022	1106	1168
Středokluky	554	985	1026	1040	1051
Ohrobec	434	1051	1103	1149	1195

Zdroj: ČSÚ

a) Srovnání ukazatelů zadluženosti

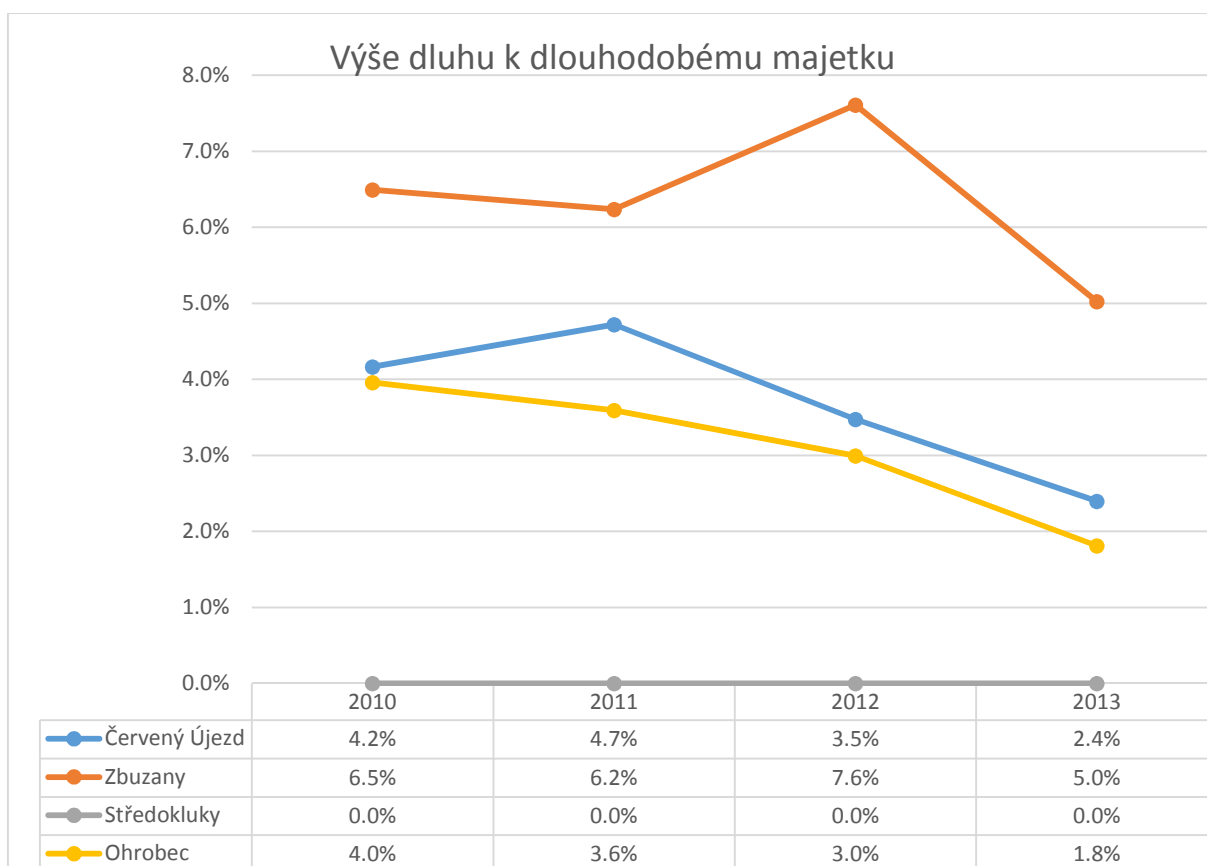
Ze srovnání s ostatními obcemi je patrné, že Červený Újezd přistupuje k dluhu konzervativně. Dle finančních výkazů obec dlouho splácela půjčku od SFŽP. Ve srovnání s ostatními obcemi má průměrný dluh ve srovnání k celkovým příjmům, postupně pak i v čase dochází ke snižování dluhu. Vývoj ukazatele je znázorněn na následujícím obrázku 3-7 včetně hodnot za další obce.

Obrázek 3-7: Srovnání výše dluhu k celkovým příjmům

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

Zajímavé je srovnání např. s obcí Ohrobec v roce 2011, kdy měla obec Červený Újezd vyšší poměr dluhu k celkovým příjmům, avšak zároveň má nižší míru výše dluhu k dlouhodobému majetku. Při náhlém výpadku v příjmech obce je Červený Újezd stabilnější při zajištění svého dluhu.

Obrázek 3-8: Výše dluhu k dlouhodobému majetku

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

b) Srovnání ukazatelů likvidity

V následující části jsou srovnány ukazatelé likvidity jednotlivých obcí. V předchozí části práce věnující se likviditě obce Červený Újezd bylo zjištěno, že kromě roku 2010 obec vykazuje dostatečné množství likvidních prostředků. V průběhu let obec stále zvyšovala množství likvidních prostředků, v roce 2013 se již dostala nad doporučené hodnoty. Opačně je na tom obec Zbuzany, která dle veškerých ukazatelů vykazuje obecně vysoké zadlužení, proto i ukazatel finanční zásoby nehovoří v prospěch této obce. U ostatních obcí se jedná o srovnatelné hodnoty, a tak lze usuzovat, že ani Červený Újezd nevykazuje nepříznivý stav finanční zásoby. Hodnoty okamžité, běžné likvidity a finanční zásoby jednotlivých obcí jsou uvedeny v tabulce 3-14 níže.

Tabulka 3-14: Okamžitá a běžná likvidita, finanční zásoba vybraných obcí

Okamžitá likvidita	2010	2011	2012	2013
Červený Újezd	0,37	2,10	2,83	2,69
Zbuzany	0,45	2,03	2,16	1,43
Středokluky	0,86	0,40	0,38	2,16
Ohrobec	3,68	4,16	2,84	8,43
Běžná likvidita	2010	2011	2012	2013
Červený Újezd	0,74	3,57	5,39	3,47
Zbuzany	1,16	2,72	3,68	2,82
Středokluky	1,27	1,16	1,37	2,54
Ohrobec	4,58	5,17	3,60	9,21
Finanční zásoba	2010	2011	2012	2013
Červený Újezd	0,33	0,77	0,65	2,07
Zbuzany	0,22	0,43	0,21	0,29
Středokluky	0,86	0,40	0,38	2,16
Ohrobec	0,94	1,45	0,92	3,55

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR

c) Srovnání majetkových ukazatelů

Následující srovnání hodnot pro obec Červený Újezd a ostatních sledovaných obcí ukazuje vývoj celkového majetku (aktiv) na obyvatele v čase v rozmezí let 2010 a 2013. Pro širší srovnání je použita referenční hodnota průměrné výše aktiv na obyvatele (v tis. Kč) pro obce v okrese Praha – západ o počtu obyvatel od 500 do 1500. Tato hodnota je uvedena v tabulce 3-15 jako „Průměr“. Pro výpočet této hodnoty byly zjištěny obce, které mají velikost od 500 do 1 000 obyvatel. Pro tyto obce byla zjištěna celková výše aktiv a vydělena celkovým počtem obyvatel ve zmíněných obcích.

Tabulka 3-15: Celkový majetek na obyvatele (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013
Červený Újezd	83,94	54,87	51,94	53,24
Zbuzany	105,88	99,36	100,70	107,23
Středokluky	77,06	50,92	56,13	58,58
Ohrobec	80,39	66,26	64,92	65,93
Jíloviště	146,12	94,29	95,56	102,50
Průměr	108,61	104,69	109,84	116,7

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z MONITOR a ČSÚ

3.4 Nefinanční ukazatelé obce Červený Újezd

V následující subkapitole se autorka věnuje rozboru jednotlivých nefinančních ukazatelů, nejedná se tedy o ukazatele využívající finančních výkazů. Tato část je rozdělena do tří oddílů, a to na demografické ukazatele, ekonomické ukazatele a vybavenost včetně technické infrastruktury. Demografická část podává informace o stavu obyvatel, srovnání v čase a vysvětluje tendence ve struktuře a stavu obyvatelstva. Další část se krátce věnuje základním ekonomickým ukazatelům, a to mzdové oblasti v rámci Středočeského kraje a počtu a struktuře podnikatelských subjektů ve sledované obci. Poslední z nefinančních ukazatelů sleduje vybavenost a technickou infrastrukturu v obci, které slouží pro posouzení skutečného stavu vybavenosti a životní úrovně v obci.

3.4.1 Demografické ukazatele

Počet obyvatel v obci dosahuje k 31. 12. 2013 počtu 1.090 obyvatel. Velikost obyvatelstva a jeho jednotlivé složky jsou uvedeny v následující tabulce 3-16.

Tabulka 3-16 Obyvatelstvo obce Červený Újezd (v osobách)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet obyvatel	842	885	914	944	975	1 020	1 030	1 070	1 072	1 090
Přirozený přírůstek	-2	9	1	1	15	7	4	8	7	4
Migrační přírůstek	14	34	28	29	16	38	6	35	-5	14
Celkový přírůstek	12	43	29	30	31	45	10	43	2	18

Zdroj: ČSÚ

Počet obyvatel obce Červený Újezd má v čase rostoucí trend. Z výše uvedené tabulky 3-16 vyplývá, že obec má kladný přirozený přírůstek (rozdíl narozených a zemřelých obyvatel), avšak většinu celkového přírůstku (79 %) tvoří migrační přírůstek. Obec si tento fakt vysvětluje zejména atraktivitou lokality (v blízkosti Prahy s dobrým dopravním spojením).

Z demografického hlediska je nutné, aby obec sledovala i věkovou strukturu obce a tomu přizpůsobila i plánování svých dalších aktivit. Důvody pro sledování vývoje věkové struktury obyvatelstva obce byly vysvětleny v předchozí části práce. Věková struktura obce Červený Újezd ve srovnání s dalšími obcemi je patrná z tabulky 3-17.

Tabulka 3-17 Podíl věkových kategorií na celkovém počtu obyvatel v %

	Podíl obyvatel ve věku 0-14 na celkovém počtu obyvatel (%)	Podíl obyvatel ve věku 15-64 na celkovém počtu obyvatel (%)	Podíl obyvatel ve věku 65 a více let na celkovém počtu obyvatel (%)
Červený Újezd	20,9	66,4	12,7
Jíloviště	10,5	76,8	12,7
Ohrobec	19,2	63,2	17,6
Středokluky	16,1	71,5	12,4
Zbuzany	14,6	68,1	17,3

Zdroj: ČSÚ

Za zmínku stojí zejména fakt, že pětina obyvatel obce jsou ve věku do 14 let. Obec má poměrně vysoké zastoupení rodin s dětmi. Tomuto by měla obec věnovat zvýšenou pozornost a dále rozvíjet obec takovým způsobem, aby i nadále bylo bydlení v obci atraktivní pro rodiny. Z hlediska plánování je vhodné do budoucna vytvořit atraktivní prostředí pro mladé lidi, aby tato generace obyvatelstva (současně ve věku 0 – 14) zůstala v obci a nedošlo tak k migračnímu úbytku.

3.4.2 Ekonomické ukazatele

V této subkapitole se autorka stručně věnuje základním ekonomickým ukazatelům, které vypovídají o mzdových prostředcích obyvatel daného území (v analýze jsou uvedeny hodnoty pro Středočeský kraj, neboť hodnoty pro konkrétní obec nejsou k dispozici) a popisu podnikatelských subjektů. Dle zákona o rozpočtovém určení daní je daň z příjmu fyzických i právnických osob součástí daňových příjmů obce, a tedy i nejvýraznější součástí celkových příjmů obce.

a) Průměrná mzda a medián mezd

Průměrná hrubá měsíční mzda pro Středočeský kraj činí 26 623 Kč za rok 2013. Pro celorepublikové srovnání jsou dostupná data za rok 2012, ze kterých vyplývá, že hned po Praze má Středočeský kraj nejvyšší průměrnou hrubou mzdu v ČR v mezikrajském srovnání. Pokud se však podíváme na medián za období roku 2012, činí pro Středočeský kraj 22 808 Kč. I z následující tabulky 3-18 je patrné, že medián o tolik nevyčnívá nad celorepublikovým průměrem jako například Praha, ale stále se jedná o druhou nejvyšší hodnotu

v republikovém srovnání, a tedy i nadprůměrnou hodnotu. Medián pro Středočeský kraj za rok 2013 činí 23 215 Kč.

Tabulka 3-18 Průměr a medián mezd v krajském srovnání za rok 2012 (v Kč)

	Průměrná mzda	Medián mezd
Česká republika	26 133	22 239
Hlavní město Praha	34 420	27 198
Středočeský kraj	26 097	22 808
Jihočeský kraj	23 722	21 190
Plzeňský kraj	24 885	22 198
Karlovarský kraj	22 122	19 885
Ústecký kraj	23 816	21 334
Liberecký kraj	23 709	21 473
Královéhradecký kraj	23 687	21 315
Pardubický kraj	23 230	21 006
Kraj Vysočina	23 298	20 956
Jihomoravský kraj	25 281	21 647
Olomoucký kraj	23 129	21 085
Zlínský kraj	22 881	20 503
Moravskoslezský kraj	24 479	22 010

Zdroj: ČSÚ

Tyto nadprůměrné hodnoty souvisí zejména s úzkou vazbou s hlavním městem a hustou dopravní sítí, která činí polohu kraje mimořádně výhodnou. Kraj je pro Prahu významným zdrojem pracovních sil, doplňuje pražský průmysl, zásobuje Prahu potravinami, poskytuje Praze svůj rekreační potenciál (ČSÚ, 2014).

b) Počet podnikatelských subjektů v obci Červený Újezd

Počet podnikatelských subjektů celkem k datu 31. 12. 2013 činil 256 podnikatelských subjektů. Z tohoto počtu se 50 subjektů věnuje velkoobchodní a maloobchodní činnosti včetně opravy a údržby vozidel, 41 subjektů stavebnictví, 31 subjektů profesní, vědecké a technické činnosti a 28 subjektů podniká v oboru průmyslu. Zastoupení ostatních druhů podnikatelské činnosti je již nižší.

Z hlediska právní formy je většina podnikatelských subjektů živnostníky, a to konkrétně 175 osob. Obchodních společností je 41. Ostatní právní formy jsou již méně zastoupeny. Údaje o počtu podnikatelských subjektů z hlediska činnosti i právní formy jsou dostupné na stránkách ČSÚ.

c) Nezaměstnanost obce Červený Újezd

Z hlediska nezaměstnanosti jsou poměřovány údaje obce Červený Újezd s hodnotami pro další sledované obce a dále s hodnotami pro oblast Černošic jakožto obce s rozšířenou působností. Data na obecní úrovni jsou dostupná pouze do roku 2011. Níže v tabulce 3-19 jsou tedy uvedeny hodnoty k 31. 12. 2011.

Tabulka 3-19 Nezaměstnanost sledovaných obcí a obce s rozšířenou působností (v jednotkách obyvatel)

	Počet uchazečů o zaměstnání	z toho podle délky nezaměstnanosti					Počet uchazečů o zaměstnání - dosažitelní	Míra nezaměstnanosti (%)
		do 3 měsíců	více než 3 až 6 měsíců	více než 6 až 9 měsíců	více než 9 až 12 měsíců	více než 12 měsíců		
SO ORP – Černošice	2 568	909	675	311	191	482	2 525	5,8
Červený Újezd	26	10	9	4	1	2	26	6,3
Jíloviště	10	3	1	1	2	3	10	3,3
Ohrobec	18	4	5	1	1	7	18	6,1
Středokluky	21	5	9	2	2	3	20	4,2
Zbuzany	22	11	7	1	2	1	20	6,1

Zdroj: ČSÚ

Míra nezaměstnanosti v obci Červený Újezd je nejvyšší mezi sledovanými obcemi a zároveň vyšší, než je průměr pro oblast obce Černošice, která je obcí s rozšířenou působností. Z hlediska tohoto ukazatele lze alespoň kladně posoudit délku nezaměstnanosti, neboť obci klesá míra nezaměstnanosti v závislosti na její délce. Pokud už dojde k určité míře nezaměstnanosti, je lepší, pokud se nezaměstnaní v poměrně krátké době opět uplatní na trhu práce. Dlouhodobě nezaměstnaným se postupem času snižuje šance být znovu zaměstnán, jelikož časem ztrácejí kvalifikaci a pracovní návyky a zaměstnavatelé je nechtějí zaměstnávat (Brožová, 2006).

Obec má zhruba 700 ekonomicky aktivních obyvatel, z čehož většina dojíždí za prací do Prahy a okolních měst.

3.4.3 Občanská a technická vybavenost

Vybavenost obce autorka člení na oblast školství, zdravotnictví, sportu, sociální a kulturní oblast. Obec disponuje obecním úřadem, ve kterém je vedena matrika a pracoviště Czechpointu. Mezi další majetek obce níže neuvedený patří bývalá požární zbrojnice, stavební pozemky, zemědělská půda, rybníky, vodoteče.

V oblasti školství obec disponuje Mateřskou školkou, která je zřízena obcí jako příspěvková organizace. Mateřská školka je dvoustupňová a je v provozu od roku 2003. Plán rozvoje obce počítá s přístavbou mateřské školy v roce 2015, odhad investice činí 3,5 mil. Kč. V roce 2018 obec plánuje zateplení a výměnu střešní krytiny v hodnotě 1,5 mil. Kč. Organizace v dalších stupních vzdělávání však nejsou v obci k dispozici. Žáci základních a studenti středních škol tak musí za výukou dojíždět do přilehlých obcí.

V sociální oblasti neposkytuje obec žádné vlastní zázemí, a to ani domov důchodců či domov s pečovatelskou službou, ani jiných zařízení sociálních služeb. Při hodnocení je však potřeba brát v úvahu, že celkový počet obyvatel ve věku nad 65 let je zhruba 138. V případě zájmu o tyto sociální služby tak musejí obyvatele využít okolních měst, např. Kladna.

Obec má na svém území dvě hřiště. Jedno je součástí místního sdružení T. J. Sokol Červený Újezd, které pravidelně organizuje fotbalové zápasy, ale i jiné sportovní či kulturní akce. Součástí sokolovny je zrekonstruovaná tělocvična. Navíc může obec nabídnout i nově postavené nohejbalové a volejbalové hřiště. Obec nemá žádné koupaliště či bazén.

Z hlediska zdravotních služeb poskytovaných na území obce je poskytováno pouze jedno detašované pracoviště neurologické ordinace a dětského lékaře. Zdravotní středisko s ordinacemi praktického, dětského a zubního lékaře je k dispozici v blízké Unhošti.

V kulturní oblasti poskytuje obec služby obecní knihovny v budově obecního úřadu. Knihovna je dostupná veřejnosti jeden den v týdnu, nabízí kolem 4 000 svazků knih. Pro potřeby pořádání kulturních akcí má obec k dispozici zrekonstruovanou sokolovnu s kapacitou 200 – 250 míst, ve které pořádá zejména plesy, zahájení adventu, společenské večery, oslavy, atp. Kromě sokolovny disponuje i sálem v budově obecního úřadu s kapacitou 150 míst.

Obec má na svém území hřbitov a dvě kapličky. Dále byl postaven v roce 2002 soukromý hrad Červený Újezd, který ve svém objektu provozuje i muzeum a restauraci. Jedná se o stavbu kulturního charakteru na území obce, obec jako taková však není vlastníkem či provozovatelem této stavby.

Z hlediska bytové politiky obec sama nevytváří aktivity na vlastní výstavbu bytových domů či jiných bytových zařízení. Ve svém záměru i v uskutečněných aktivitách však podporuje výstavbu rodinných bytů ve svém územním plánu, intenzivně pracuje na budování technické infrastruktury a následnému odprodeji pozemků tak, aby stimulovala výstavbu rodinných domů budoucími majiteli. Obec se tak soustředí zejména na podporu vhodného prostředí k výstavbě, a to jak inženýrských sítí, silnic, ale i veřejného osvětlení či rozparcelování pozemků k následnému prodeji.

Z pohledu technické infrastruktury má obec veřejný vodovod s pitnou vodou, který pokrývá celé zastavěné území. Obec je plně plynofikována, na celém území je k dispozici veřejné osvětlení a místní rozhlas. V roce 2006 byla vybudována čistička odpadních vod a splašková kanalizace (na tuto kanalizaci je připojeno cca 70 % území obce). Plné dokončení výstavby splaškové kanalizace je plánováno do roku 2015.

Obec letos sestavila plán svého rozvoje, a to pro období let 2014 – 2018. Do budoucna obec plánuje investovat do intenzifikace čističky odpadních vod. Investice je odhadována ve výši 20 mil. Kč. Další velké investice jsou plánovány postupně na roky 2014 až 2018. Mezi největší investice patří výstavba kanalizace plánovaná pro období let 2015 až 2018 v celkové výši 12,2 mil. Kč. Obec chce investovat i do opravy komunikací. Dílčí činnosti jsou plánovány od roku 2014 až do roku 2018, ve kterých chce obec investovat celkem 10,03 mil. Kč. Obec si ve svém plánu pro rok 2016 vytyčila i opravu vodní nádrže v hodnotě 5 mil. Kč. Mezi menší investice pak patří opravy veřejného osvětlení ve výši 500 tis. Kč mezi lety 2014 – 2016, oprava kapliček ve výši 800 tis. Kč v roce 2016 či oprava požární zbrojnice ve výši 300 tis. Kč (plánováno na rok 2017).

3.4.4 SWOT analýza obce Červený Újezd

Při SWOT analýze obce je úkolem zjistit silné a slabé stránky obce, dále příležitosti a hrozby, které má obec před sebou. Při sestavení autorka vycházela z nefinančních ukazatelů hodnotící stav a možnosti sledované obce a řízeného rozhovoru se zástupcem obce Červený Újezd.

Mezi silné stránky byla zařazena zejména atraktivní lokalita obce, která poskytuje klidné venkovské zázemí v blízkosti pražské aglomerace a okolních menších měst, které poskytují zaměstnání většině současných i potenciálních obyvatel. Obec vidí své silné stránky zejména v klidném prostředí, které nabízí dobré zázemí pro rodiny s dětmi, které se snaží podporovat kulturními programy orientované zejména pro děti. Technická vybavenost obce je na dobré úrovni, v obci je dostupný běžný standard pitné vody, elektřiny, plynu a kanalizace. Rozšíření tohoto zázemí je nutné pouze u nové výstavby. Z hlediska dopravy obec může nabídnout přímé spojení do přílehlé Unhošti i do Prahy – Zličína. Železniční doprava není v obci dostupná. V obci je však obvyklé, že obyvatelé vlastní automobily a dopravují se do zaměstnání i za službami vlastními prostředky. Mezi silné stránky lze zařadit i mateřskou školu, která je nově zrekonstruovaná, v roce 2011 došlo i k přístavbě. Zároveň však stále kapacitně nedostačuje poptávce v obci, a proto byla ve SWOT analýze zařazena i mezi slabé stránky.

V oblasti sportu může obec nabídnout dvě hřiště, na kterých se pořádají sportovní zápasy (zejména fotbalové zápasy). Obcí navíc vede cyklostezka na trase Praha – Hostivice – Kyšice, která taktéž nabízí sportovní vyžití pro občany obce. V obci je pouze jedno detašované pracoviště specialisty – neurologa a dětského lékaře. Za lékařskou péčí musí občané dojíždět do nedaleké Unhošti či Kladna. Obdobně musí obyvatelé dojíždět i na střední a vysoké školy, do zaměstnání, za dalšími službami.

Z hlediska samosprávy lze za silnou stránku považovat aktivitu obce dále ji rozvíjet. Obec za tímto účelem sestavuje rozvojový plán, ve které si na základě harmonogramu určuje cíle pro další roky. Z pohledu investic má tedy obec jasno, jaké prostředky a do jakých oblastí je investovat. Obci však chybí ucelená koncepce strategického plánu, který by určoval směřování obce v širším kontextu. Obec nemá ucelenou majetkovou politiku (ani pro různé scénáře vývoje dotací), politiku na podporu zaměstnanosti či podnikání. Samotná obec v rozhovoru uvedla, že problematice zaměstnanosti či podnikatelského prostředí se vůbec nevěnuje. Dále obec nemá žádné záměry soustředící se na získávání dodatečných výnosů, čímž by posílila svoji nezávislosti na daňových příjmech.

Z hlediska krajinného rázu má obec pouze pole a louky, jejíž část spravuje Česká zemědělská univerzita, která má v obci vlastní výzkumnou stanici. Na území obce není žádný les. Obec navíc nemá žádné významné historické památky, které by mohly posílit turistiku v obci a tím obci přinést dodatečné zisky. V katastru obce je pouze soukromý hrad, který byl postaven před několika lety a obec jej na svých webových stránkách nijak výrazněji nepodporuje.

Mezi slabé stránky obce lze zařadit i nedostačující kapacitu ČOV, která brání v dalším rozvoji, a proto je klíčová její intenzifikace. Obci hrozí, že na tento projekt intenzifikace nedostane dotaci a bude muset část investice krýt z návratných finančních prostředků, čímž vzroste zadluženost obce.

Příležitosti obce jsou zejména v jejím rozvoji. Obec má v současné době poptávku na odprodej svých pozemků, může si tímto způsobem zajistit zvýšení počtu občanů na svém území, včetně výstavby nových rodinných domů. Z hlediska dopravní dostupnosti se plánuje obchvat obce, který jednak výrazně sníží intenzitu hluku na tomto území, zároveň zlepší dopravní dostupnost obce, neboť nabídne bližší napojení na dálnice D5 a D6. Obec sice nemá na svém území památky, které by pozitivně ovlivňovaly míru turistiky, ale vzhledem ke krajinnému rázu by se obec mohla více věnovat např. agroturistice.

Obec v současné chvíli žádá o dotaci na ČOV, nemá však zpracovaný žádný jiný projekt, na který by mohla požadovat dotaci (sportovní, kulturní, atp.). Jak již bylo zmíněno výše, obec aktivně nekoná v oblasti zaměstnanosti, podpory podnikání, nezajišťuje si žádné vlastní zisky.

Obrázek 3-9 SWOT analýza obce Červený Újezd

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Atraktivní lokalita • MŠ v obci • Sportovní vyžití (sokolovna, hřiště) • Obec pořádá kulturní akce (plesy, akce pro děti, atd.) • Vybavenost technickou infrastrukturou • Obec sestavuje plán rozvoje • Přímé autobusové spojení s Prahou • Obec je součástí cyklostezky Praha – Hostivice – Kyšice • Obec má specializovanou ordinaci lékaře (neurologie) • V obci je výzkumná stanice České zemědělské univerzity • Čisté životní prostředí • Obec má knihovnu 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedostačující ČOV • Nedostatek kapacity v MŠ • Obec nemá vlastní ZŠ • Vzdálenost středních a vysokých škol • Nutnost dojíždět do zaměstnání • Není dostupná železniční doprava • Obec nemá lesní půdu • Obec nemá významnější historické památky na svém území • Obec nemá zdravotní středisko
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zvýšení počtu obyvatel migrací + výstavba nových rodinných domů • Připravuje se obchvat obce – snížení hluku a zlepšení dopravní dostupnosti • Podpora podnikatelského prostředí v obci • Příležitost rozvoje v oblasti venkovské a agroturistiky • Klidné místo pro bydlení mladých rodin s dětmi • Získání dotačních prostředků na další rozvoj v obci 	<p>• Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nezískání dotace na ČOV a z toho vyplývající hrozba zadlužení • Finanční závislost pouze na daňových příjmech • Odliv obyvatel, zejména mladé generace, která je obci nadprůměrně zastoupená • Úbytek podnikatelských subjektů • Zvyšování nezaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování

4 HODNOCENÍ VYBRANÝCH METOD

V bakalářské práci byly aplikovány metody finanční, majetkové i nefinanční analýzy. V rámci přístupů byly zhodnoceny výstupy jednotlivých ukazatelů, srovnány s doporučenými hodnotami (tam, kde jsou k dispozici) nebo srovnány s ukazateli obdobného typu obcí. V této části práce se autorka zabývá zhodnocením vypovídající schopnosti jednotlivých metod. Cílem je kriticky zhodnotit, zda ukazatele v odpovídající míře hodnotí skutečný stav obce, případně v jakých situacích ukazatele nemusí odpovídat skutečnosti.

4.1 Ukazatelé příjmů, výdajů, hospodaření a plnění rozpočtu

K analýze příjmů a výdajů obce byly využity hodnoty skutečného rozpočtu. Jelikož se jedná o skutečně vynaložené příjmy a výdaje (zdrojem je výkaz o plnění rozpočtu), nebyly zjištěny nedostatky ve vypovídající hodnotě. Pomocí těchto ukazatelů byly zjištěny určité výkyvy na příjmové i výdajové stránce, tyto výkyvy však byly obcí potvrzeny a vysvětleny.

Při hodnocení výsledků hospodaření byl obcí vysvětlen základní princip, kterého se při svém hospodaření drží. Přebytkový rozpočet obec dlouhodobě plánuje s ohledem na velkou investici, před kterou obec v současné době stojí. Samotný ukazatel bez kontextu by mohl vypovídat o nevyužití volných prostředků obce. Při širším vysvětlení je však zřejmé, že se jedná o chování odpovídající krizovému plánu v případě, že obec neoddrží očekávanou dotaci (viz hrozby SWOT analýzy). Pro letošní rok obec plánuje přebytkový rozpočet. Výsledný rozpočet do velké míry závisí na započetí projektu intenzifikace ČOV a splatném dnu prvních faktur; může se výrazně změnit.

Ukazatel plnění rozpočtu pro příjmy a výdaje sledované obce poukazuje na rozdíly mezi plánovaným a uskutečněným rozpočtem. Po rozhovoru se zástupcem obce však bylo zjištěno, že zmíněné rozdíly byly zapříčiněny okolnostmi, které obec nemohla ovlivnit. Rozpočet byl tedy naplánován v souladu s rozpočtovými zásadami a reálně, avšak z důvodů mimo kontrolu obce nedošlo k jeho očekávanému plnění. Ukazatel tedy vypovídá o prosté skutečnosti plnění rozpočtu, nepodává už ale informace o tom, na kolik mohla obec toto plnění sama ovlivnit.

4.2 Ukazatelé zadluženosti a likvidity

Ukazatele zadluženosti vykazují nízkou míru zadlužení obce. Tato skutečnost byla obcí potvrzena – obci zbývá doplatit poslední dlouhodobý závazek. Žádné další dluhy obec nemá.

Z hlediska likvidity má obec velké množství likvidních prostředků. Obdobně jako u výsledků hospodaření je však tato hodnota vysvětlena budoucí investicí do ČOV. Ukazatel sice udává doporučené hodnoty, které by měla obec splňovat, nereflektuje ale důvody, které obec k tomuto rozhodnutí vedou. Obecně je však účelem ukazatele zejména posoudit, zda má obec dostatek likvidních prostředků ke splacení určité části svých závazků (konkrétnější popis již člení jednotlivé typy likvidity). Realita je taková, že obec má velké množství likvidních prostředků a je si tohoto faktu vědoma. Základní účel ukazatele je v posouzení stavu likvidity a zde svoji funkci plní. Zhodnocení ukazatele dle doporučených hodnot (zejména pak horní hranice doporučených hodnot) je však již nutné interpretovat v souladu s plánovanými aktivitami obce.

4.3 Ukazatelé celkového a dlouhodobého hmotného majetku na obyvatele

Při zhodnocení ukazatelů celkového a dlouhodobého hmotného majetku je nutné vycházet ze skutečnosti, že v účetním roce 2011 došlo k zavedení odepisování dlouhodobého majetku. V předchozím období (před rokem 2011) nebyl dlouhodobý majetek obce odepisován, a tak byl účtován v pořizovacích cenách, namísto reálných cen. Ten fakt do velké míry komplikuje možnost dlouhodobého srovnání těchto ukazatelů (dlouhodobý hmotný majetek tvoří největší část celkového majetku obce), čímž snižuje jeho vypovídající hodnotu. Je třeba zmínit, že všechny obce jsou ve shodné situaci, a proto zavedení odpisu nesnižuje prostorovou vypovídající schopnost těchto ukazatelů.

Při hodnocení ukazatele je velmi těžko možné interpretovat výsledky bez dalšího zkoumání. Velikost objemu majetku na jednoho obyvatele nelze hodnotit pouze kladně v případě vysoké hodnoty, či negativně v případě hodnoty nízké. Záleží vždy na struktuře aktiv a její využitelnosti pro danou obec. Ukazatele pro sledovanou obec nevykazují extrémní hodnoty. Nevypovídají však o tom, zda má obec majetek pokrývající její potřeby a naopak nevlastní zbytečný majetek, který nevyužívá a nedaří se jí jej prodat. Skutečnost, že se nejedná o reálný problém zasahující obec Červený Újezd, byla zjištěna až na základě rozhovoru se zástupcem obce.

4.4 Výnosnost majetku a podíl cizích zdrojů na celkovém majetku

Aplikace ukazatele výnosnosti majetku poukazuje na nízkou míru využití majetku obce k získání vlastních příjmů. Výstup tohoto ukazatele byl potvrzen i samotnou obcí, která uvádí, že má výnosy z pronájmu majetku, avšak jsou velice nízké. Tuto skutečnost navíc potvrzuje i odpověď v části dotazníku týkajícího se majetkové politiky v souvislosti s intenzifikací ČOV, kdy obec tvrdí, že „*Pokud nebude dotace přidělena, obec bude muset dlouho krýt tento výdaj z daňových příjmů...*“. Sama obec tedy uznává, že v otázce svých příjmů je závislá pouze na daňových příjmech. Obec nemá žádné další výrazné příjmy, které by jí dávaly určitou finanční nezávislost na tomto druhu příjmů. Dle výše uvedeného lze soudit, že ukazatel splňuje očekávanou vypovídající hodnotu.

Obdobně autorka hodnotí ukazatel podílu cizích zdrojů na celkovém majetku. Cizí zdroje jsou pevně zakotveny v účetním výkazu rozvaha. Obec má zákonnou povinnost jejich výši i strukturu stanoveným způsobem zaznamenat. Jedná se o rychlý ukazatel podílu celkového objemu cizích prostředků k celkovému majetku obce. Ukazatel podává základní informaci o tom, z jaké části je majetek obce kryt z cizích zdrojů a je schopen tento výsledek určitým způsobem ohodnotit. Více detailů (např. jaký majetek a jakými cizími zdroji) již není v možnostech ukazatele poskytnout.

4.5 Demografické, ekonomické ukazatele a ukazatele občanské vybavenosti

Nefinanční ukazatele mají ve srovnání s finančními řadu výhod spočívajících zejména v detailnějším popisu skutečností vypovídajících o dané obci. Finanční ukazatele jsou často sestavovány na jednotku obyvatele, přičemž jsou do určité míry schopny interpretovat výsledky či změny vycházející z účetních výkazů. V případě, že výsledek finančních ukazatelů je ovlivněn počtem obyvatel, jsou právě nefinanční ukazatelé vhodné pro vysvětlení důvodu pro zvýšení či snížení počtu obyvatel (např. zvýšení obyvatel migrací). Analogicky lze porovnat hodnoty pro ukazatele majetkového hospodaření na obyvatele.

Další využití nefinančních ukazatelů je při rozhodování. Obec se nezabývá pouze tím, kolik prostředků bude vynaloženo na běžné či kapitálové výdaje, ale komu tyto prostředky budou sloužit, pro jakou cílovou skupinu jsou určeny. Toto rozhodnutí činí právě na základě nefinančních ukazatelů.

Nevýhodou nefinančních ukazatelů může být značná subjektivita, snížená možnost komparace s ostatními obcemi. Jednotlivé regiony jsou značně odlišné, nefinanční ukazatele je tak

obtížnější srovnávat napříč regiony. Příkladem mohou být ekonomické ukazatele. Průměrná hrubá mzda či medián jsou velmi odlišné v různých krajích ČR. Srovnání je tak vhodnější aplikovat spíše uvnitř krajů, než mezi kraji samotnými. Obdobné je tomu i u počtu podnikatelských subjektů, neboť hodnoty mohou být značně odlišné v závislosti na poloze obce a její dopravní dostupnosti.

Srovnání se částečně nabízí u občanské a technické vybavenosti obcí. Určitá míra vybavenosti se dá považovat za standard v ČR (např. obecní pitná voda, elektřina). I tak však není možné jednoznačné srovnání mezi obcemi. Obec nemusí mít na svém území určité prvky občanské vybavenosti (např. lékař, základní škola), je však schopna v pohodlné vzdálenosti zajistit potřebnou kapacitu v jiné obci. Tuto situaci lze aplikovat na sledovanou obec Červený Újezd, která nemá v obci vlastní základní školu. Vzdálenost, kterou musí žáci překonat je však pouhý 1 km. Jiné obce, které taktéž nemají ve své oblasti základní školu, mohou mít nejbližší školu až několik kilometrů daleko a jsou nuceni dojíždět. Nelze tedy jednoznačně srovnat pouhý počet prvků občanské vybavenosti, je nutné detailněji zkoumat např. jeho celkovou dostupnost.

4.6 SWOT analýza

Účelem SWOT analýzy je jednak zhodnotit aktuální stav obce z pohledu nefinančních aspektů, zároveň ale i poskytnout informaci o tom, kam by měla obec směřovat a jaké jsou její možnosti. Už z konstrukce SWOT analýzy je zřejmé, že cílem není pouze zhodnotit současnost, ale určit si příležitosti, kterých může obec při svém rozvoji využít. Zároveň poukazuje na klíčové momenty, kterých by se měla obec vyvarovat nebo se alespoň připravit na jejich negativní dopady. Dalším pozitivem je možnost rozšířit SWOT analýzy dle jednotlivých oblastí (např. územní rozvoj, výstavba, podmínky pro rozvoj podnikání, zaměstnanost, atp.)

SWOT analýzu je však poměrně složité srovnávat mezi jednotlivými obcemi. Jedná se o velmi subjektivní ukazatel, který popisuje konkrétní obec. Pro srovnání by bylo vhodné sjednotit metodiku sestavování SWOT analýzy za pomoci kategorizace oblastí a definování jednotlivých elementů. V takovém případě by však SWOT analýza ztrácela vypovídající hodnotu vzhledem ke sledované obci. Navíc určení silných či slabých stránek jednotlivými obcemi ještě neznamená, že tyto obce jsou schopny si navzájem konkurovat.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo srovnat vybrané přístupy k hodnocení finančního zdraví municipalit, aplikovat tyto přístupy na vybranou obec. Dále bylo cílem zhodnotit výstupy vybraných metod, zjistit přednosti a nedostatky těchto metod a jejich schopnost posoudit finanční zdraví obcí.

V bakalářské práci byly vysvětleny základní pojmy potřebné pro uvedení do problematiky finančního hospodaření obcí. V návaznosti na základní pojmy byla popsána charakteristika obecní samosprávy, včetně kategorizace obcí a pravidel pro hospodaření s veřejnými prostředky. Úvodem bakalářské práce byla taktéž vysvětlena pravidla hospodaření s finančními prostředky a struktura obecního rozpočtu.

V další části práce byly vysvětleny pojmy finančního řízení a hospodaření územně samosprávných celků. Práce následně přešla k popisu jednotlivých metod, které byly využity pro zjišťování finanční situace municipalit. Autorka se zaměřovala především na finanční analýzu, majetkové hospodaření a nefinanční ukazatele. U uvedených metod byly nastíněny základní principy, možnosti jejich aplikace i využití, včetně zhodnocení silných i slabých stránek jednotlivých metod.

Obec Červený Újezd byla předmětem zkoumání časové analýzy konkrétních metod finanční, nefinanční i majetkové analýzy. Vybrané ukazatele pak byly aplikovány i na další obce pro účel prostorového srovnání. V rámci finanční analýzy byly aplikovány ukazatele příjmů, výdajů, výsledku hospodaření, zadluženosti, likvidity a plnění rozpočtu. Majetková analýza se věnovala ukazatelům celkového a dlouhodobého majetku obce, výnosnosti majetku a podílu krytí majetku cizími zdroji. Nefinanční ukazatelé se věnovaly demografickým a ekonomickým aspektům, dále občanské vybavenosti a technické infrastruktuře. Na závěr části nefinančních ukazatelů byla vytvořena SWOT analýza obce Červený Újezd. Prostorová analýza byla aplikována na další tři obce a týkala se ukazatelů zadluženosti, likvidity, celkového i dlouhodobého majetku na obyvatele.

Na základě výstupů finanční, majetkové i nefinanční analýzy byly připraveny otázky pro řízený rozhovor se zástupcem obce. Cílem rozhovoru bylo zjistit, na kolik výstup těchto metod odpovídá skutečnosti v dané obci. V rámci tohoto rozhovoru byla u některých ukazatelů ověřena jejich platnost, často však byly vysvětleny okolnosti, které nejsou a někdy také nemohou být při sestavení těchto ukazatelů reflektovány (např. vysoká likvidita obce Červený Újezd).

V závěrečné části práce byly zhodnoceny použité metody. Hodnocení bylo provedeno na základě pozitivních či negativních vlastností zmíněných v dostupných zdrojích, zejména však na základě komparace zjištěných hodnot jednotlivých metod mezi sebou a ve srovnání s údaji zjištěnými pomocí rozhovoru. Při hodnocení byly zjištěny určité nesrovnalosti ve vypovídající hodnotě některých ukazatelů. Zejména se jednalo o nedostatečnou schopnost ukazatelů vypovídat o komplexní finanční situaci v obci. Obecně však záleží na účelu využití jednotlivých ukazatelů. V případě, že bude zkoumána jednotlivá obec, popř. menší počet obcí, je vhodné jednotlivé ukazatele rozšířit o hlubší analýzu procesů uvnitř obce. Pokud je však účelem analýzy plošně pokrýt větší množství obcí, je vhodnější ukazatele ponechat ve zjednodušené formě, popř. vybrat vhodnou kombinaci takových ukazatelů, aby při co nejnižší náročnosti výpočtů podávaly ucelenější obraz o skutečné finanční kondici daných obcí. Pro detailnější a přesnější zhodnocení by bylo nutné blíže popsat finanční situaci v dalších sledovaných obcích taktéž formou případové studie a následně znovu zhodnotit výstupy této činnosti. V rozsahu bakalářské práce však nebylo možné výše uvedený návrh uskutečnit.

POUŽITÁ LITERATURA

Tištěné zdroje

BINEK, Jan. *Rozvojové možnosti obcí*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2010, 50 s. ISBN 978-80-87147-29-0

BROŽOVÁ, Dagmar. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2006, 173 s. ISBN 80-245-1120-7

HALÁSEK, D., BINEK, J., LEGÁTOVÁ, J.: *Analýza ekonomické připravenosti obcí a jejich možnosti řešit své rozvojové potřeby (Závěrečná zpráva za aktivitu A6 výzkumného projektu MMR WB 29-04)*. Brno: GaREP, Vysoká škola logistiky, 2005.

HALÁSEK, Dušan, Jaroslav PILNÝ a Petr TOMÁNEK. *Určování bonity obcí*. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2002, 130 s. ISBN 80-248-0159-0

HOLEČEK, Jan. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, 74 s. ISBN 978-809-0430-822.

HRABALOVÁ, Simona. *Teorie a praxe rozvoje měst a obcí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004, 93 s. ISBN 80-210-3356-8

KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 297 s. ISBN 978-807-3579-104.

KISLINGEROVÁ, Eva, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Manažerské finance: teorie a praxe v ČR*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, xxxviii, 811 s. Beckova edice ekonomie, č. 405. ISBN 978-80-7400-194-9.

KISLINGEROVÁ, Eva. *Inovace nástrojů ekonomiky a managementu organizací*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, xxi, 293 s. ISBN 978-80-7179-882-8.

KISLINGEROVÁ, Eva a Jiří HNILICA. *Finanční analýza: krok za krokem*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008, xiii, 135 s. C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7179-713-5.

NOVOTNÁ, Hana. *Společnost a životní prostředí v regionálním rozvoji*. Vyd. 1. Praha: Vysoká škola regionálního rozvoje, 2011, 122 s. ISBN 978-80-87174-11-1

OTRUSINOVÁ, Milana a Dana KUBÍČKOVÁ. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2011, xiv, 178 s. : C.H. Beck pro praxi. ISBN 978-80-7400-342-4.

- PAŘÍZKOVÁ, Ivana a Jitka PEKOVÁ. *Finance územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008, 238 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-802-1045-118.
- PEKOVÁ, Jitka. *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 587 s. ISBN 978-807-3576-141.
- PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: úvod do problematiky*. Vyd. 2. přeprac. Praha: ASPI, 2002, 453 s. ISBN 80-863-9519-7.
- PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2004, 375 s. ISBN 80-726-1086-4.
- PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 2., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2005, 555 s. ISBN 80-735-7052-1
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, 485 s. ISBN 978-807-3579-364.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9
- RŮČKOVÁ, Petra. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2008, 120 s. ISBN 978-80-247-2481-2
- ŠIROKÝ, Jan, Rostislav HONUS, Jiří MAREK a kol. *Benchmarking ve veřejné správě*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2004, 80 s. ISBN 80-239-3933-5.
- TETŘEVOVÁ, Liběna. *Veřejná ekonomie*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2008, 185 s. ISBN 978-80-86946-79-5.
- ZUZÁK, Roman. *Strategický management*. 2. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2012, 195 s. ISBN 978-80-86730-82-0
- ŽEHROVÁ, Jana a Daniela PFEIFEROVÁ. *Finance municipalit: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 2. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2010, 168 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 405. ISBN 978-80-213-2024-6.

Elektronické zdroje

BINEK, Jan. *Hospodaření s majetkem obcí*. Brno, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/40511/esf_d/HOSPODARENI_S_MAJETKEM_OBCI.pdf. Dizertační práce. Masarykova univerzita.

Daňové příjmy obcí na obyvatele v roce 2006. *Český statistický úřad* [online]. 2006 [cit. 2014-08-20]. Dostupné z:

[http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/2d918266763358eac125745c00286ea3/\\$FILE/10.pdf](http://www.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/2d918266763358eac125745c00286ea3/$FILE/10.pdf)

Demografické studie. ENVI AGENTURA. *ENVI Agentura* [online]. 2014 [cit. 2014-08-16].

Dostupné z: <http://www.enviagentura.cz/rozvoj-mest-a-obci/demograficke-studie/>

ELIÁŠ, Antonín. Rozpočtové hospodaření z pohledu územního uspořádání. *Deník veřejné správy* [online]. 2013 [cit. 2014-08-20]. Dostupné

z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6612593>

HRŮZA, Filip. Finančně-analytické nástroje a české municipality (teorie a praxe).

In: *Scientific Paper of the University of Pardubice* [online]. 2013 [cit. 2014-08-16]. ISSN

1804-8048. Dostupné z: <http://www.upce.cz/en/english/fea/research-development/scientific-journals/scipap/journal-archive/electronical/2013/sbornik-29-2013.pdf#page=48>

Jíloviště: Oficiální stránky obce [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z:

<http://www.jiloviste.cz/>

KYPETOVÁ, Jaroslava. Vliv majetku na obecní příjmy i výdaje. *Deník veřejné správy* [online]. 2010 [cit. 2014-08-10]. Dostupné

z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6425111>

Malý lexikon obcí. *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. 1.1.2013 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=700&potvrd=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cislotab=MLO5013PU_OB2.52&vo=tabulka&verze=0&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

Metodický návod pro tvorbu SWOT analýz s příkladem. In: *Ústav územního rozvoje* [online]. Brno, 2007 [cit. 2014-08-17]. Dostupné

z: <http://www.uur.cz/images/konzultacnistedisko/MethodickeNavody/SWOT/AnalzySWOT20070613.pdf>

Ministerstvo financí České republiky [online]. 2014 [cit. 2014-08-19]. Dostupné

z: <http://www.mfcr.cz/>

MULLER, Karel B. *Sociální studia: Koncept občanské společnosti, lobbování a veřejný zájem*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, 2006, sv. 2. ISBN 1214-813X. Dostupné z: <http://www.socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/080229144235.pdf>

NÁRODNÍ AKADEMIE REGIONÁLNÍHO MANAGEMENTU, o. s. *MANAŽERSKÝ NÁVOD PRO ŘÍZENÍ PROCESŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE NA ÚZEMÍ OBECNÍCH SAMOSPRÁV: Manuál pro velikostní kategorii obcí: do 200 obyvatel*[online]. 2011 [cit. 2014-08-03]. Dostupné z: <http://www.rozvojobci.cz/news/manual-pro-rizeni-rozvoje-obci/>

NÁRODNÍ AKADEMIE REGIONÁLNÍHO MANAGEMENTU, o.s. *Portál na podporu rozvoje obcí ČR: Východiska rozvoje obce*. [online]. 2012 [cit. 2014-08-04]. Dostupné z: <http://www.rozvojobci.cz/news/vychodiska-rozvoje-obce/>

Obec Červený Újezd: Oficiální internetové stránky [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.cervenyujezd.com/>

KAMENÍČKOVÁ, Věra a Ondřej PIROHANIČ. Výdaje obcí -- porovnání vývoje a struktury obecních výdajů. *Deník veřejné správy* [online]. 2008 [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6346154>

KAMENÍČKOVÁ, Věra. Jak jsou na tom malé obce. *Deník veřejné správy* [online]. 2011 [cit. 2014-08-19]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6468278>

KAMENÍČKOVÁ, Věra. Je finanční analýza nutná?. *Deník veřejné správy* [online]. 1999 [cit. 2014-08-20]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=23356>

Ohrobec [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z: <http://www.ohrobec.cz/>

OPLUŠTILOVÁ, Irena. *Finanční zdraví obcí a jeho regionální diferenciaci*. Brno, 2012. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/42351/esf_d/DisP_Oplustilova_final.pdf. Dizertační práce. Masarykova univerzita.

PAVLAS, Miroslav. *Ekonomické ukazatele udržitelného urbanistického rozvoje středně velkých měst*. Brno, 2014. Dostupné z: https://www.vutbr.cz/www_base/zav_prace_soubor_verejne.php?file_id=81440. Dizertační práce. Vysoké učení technické v Brně.

PILNÝ, Jaroslav. Hospodaření s majetkem obcí. *Deník veřejné správy* [online]. 2014 [cit. 2014-08-06]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6643218>

PROCHÁZKOVÁ, Petra. *Hodnocení finančního zdraví obcí* [online]. Brno, 2010 [cit. 2014-08-20]. Dostupné z:

http://is.muni.cz/th/172100/esf_m/Hodnoceni_financniho_zdravi_obci_Prochazkova.pdf.

Diplomová práce. Masarykova univerzita v Brně.

RUSIČOVÁ, Zuzana. Použitie SWOT analýzy v regionálnom rozvoji územia. In: *Juniorstav 2011: 13. odborná konferencia doktorského studia : sborník anotací*. [online]. Vyd. 1. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební, 2011 [cit. 2014-08-17]. ISBN 978-80-214-4232-0. Dostupné z:

http://www.fce.vutbr.cz/veda/JUNIORSTAV2011/pdf/8/Rusicova_Zuzana_CL.pdf

Středokluky [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z:

<http://www.stredokluky.cz/index.php/soucasnost-obce-stredokluky.html>

Stav obyvatelstva a průměrný věk v obcích ve vybraném okrese. *Český statistický úřad:*

Veřejná databáze [online]. 31.12.2012 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z:

http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabdetail.jsp?kapitola_id=440&potvrz=Zobrazit+tabulku&go_zobraz=1&cas_3_9=20001231&cislotab=OBY6031PU_OB2.51&vo=tabulka&verze=0&voa=tabulka&str=tabdetail.jsp

SLOVÁK, Svatopluk. Aktuální problémy trhu práce. In: *Ostravská univerzita v*

Ostravě [online]. 2007 [cit. 2014-08-17]. Dostupné

z: http://projekty.osu.cz/pvsos/doc/aktualni_problemy_tp.pdf

SYNEK, Miloslav. Nová ekonomika - nové ukazatele. In: *Ekonomika a management* [online].

2008 [cit. 2014-08-16]. Dostupné z:

<http://www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=26.pdf>

Vývoj zadluženosti -- samospráva hospodaří odpovědněji než stát. *Deník veřejné*

správy [online]. 2007 [cit. 2014-08-20]. Dostupné

z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6298506>

Zbuzany: Oficiální web obce [online]. 2014 [cit. 2014-06-02]. Dostupné z:

<http://www.zbuzany.eu/>

Zveřejněno hodnocení hospodaření všech obcí. *Ministerstvo financí České republiky* [online].

2012 [cit. 2014-08-06]. Dostupné z: [http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-](http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-02-15-tiskova-zprava-5142-5142)

[zpravy/2012/2012-02-15-tiskova-zprava-5142-5142](http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2012/2012-02-15-tiskova-zprava-5142-5142)

Legislativa

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

České účetní standardy č. 708 – Odpisování dlouhodobého majetku

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Přehled ukazatelů finanční analýzy

Příloha B – Zápis řízeného rozhovoru se zástupcem obce Červený Újezd

PŘÍLOHY

Příloha A – Přehled ukazatelů finanční analýzy

Skupina ukazatelů / Ukazatel	Konstrukce ukazatele	Vzorec	Finanční výkaz
Příjmy			
Celkové příjmy na obyvatele	celkové příjmy / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 1+2+3+4}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Daňové příjmy na obyvatele	daňové příjmy / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 1}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Vlastní příjmy na obyvatele	vlastní příjmy / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 1+2+3}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Výdaje			
Celkové výdaje na obyvatele	celkové výdaje / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 5+6}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Běžné výdaje na obyvatele	běžné výdaje / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 5}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Kapitálové výdaje na obyvatele	kapitálové výdaje / počet obyvatel	$\frac{\text{Třída 6}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Saldo rozpočtu			
Saldo rozpočtu na obyvatele	saldo rozpočtu / počet obyvatel	$\frac{(\text{Tř. 1+2+3+4}) - (5+6)}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Podíl salda rozpočtu na celkových příjmech	saldo rozpočtu / celkové příjmy	$\frac{(\text{Tř. 1+2+3+4}) - (5+6)}{\text{Třída 1+2+3+4}}$	Rozpočet
Saldo běžného rozpočtu na obyvatele	saldo běžného rozpočtu / počet obyvatel	$\frac{\text{Tř. 1+2+pol.41xx} - 5}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozpočet
Zadluženost			
Výše dluhu na obyvatele	dluh / počet obyvatel	$\frac{\text{Účty 281+282+283+289+322} + \text{326+451+452+453+459}}{\text{Počet obyvatel}}$	Rozvaha
Výše dluhu k celkovým příjmům	dluh / celkové příjmy	$\frac{\text{Účty 281+282+283+289+322} + \text{326+451+452+453+459}}{\text{Tř. 1+2+3+4}}$	Rozpočet, Rozvaha
Výše dluhu k dlouhodobému majetku	dluh / dlouhodobý majetek	$\frac{\text{Účty 281+282+283+289+322} + \text{326+451+452+453+459}}{\text{Stálá aktiva}}$	Rozvaha
Ukazatel dluhové služby	náklady na vedení dluhu / běžné příjmy	$\frac{\text{Položky 8xx2+8xx4+5141}}{\text{Tř. 1+2+pol.41xx}}$	Rozpočet
Likvidita			
Běžná likvidita	oběžná aktiva / krátkodobé závazky	$\frac{\text{oběžná aktiva}}{\text{krátkodobé závazky}}$	Rozvaha
Okamžitá likvidita	krátkodobý finanční majetek / krátkodobé závazky	$\frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{krátkodobé závazky}}$	Rozvaha
Finanční zásoba	krátkodobý finanční majetek / dlouhodobé závazky + krátkodobé závazky	$\frac{\text{krátkodobý finanční majetek}}{\text{dlouhodobé závazky} + \text{krátkodobé závazky}}$	Rozvaha
Plnění příjmů a výdajů rozpočtu			
Plnění příjmů	Skutečné plnění (příjmy) / schválený rozpočet (příjmy)	$\frac{\text{Tř. 1+2+3+4 (skutečnost)}}{\text{Tř. 1+2+3+4 (schváleno)}}$	Rozpočet
Plnění výdajů	Skutečné plnění (výdaje) / schválený rozpočet (výdaje)	$\frac{\text{Tř. 5+6 (skutečnost)}}{\text{Tř. 5+6 (schváleno)}}$	Rozpočet

Zdroj: Opluštilová, 2012

Příloha B – Zápis řízeného rozhovoru se zástupcem obce Červený Újezd

1. Příjmy

Čím je způsobeno zvýšení kapitálových příjmů v roce 2013?

V roce 2013 bylo odprodáno několik nemovitostí, které byly schváleny k odprodeji již v dřívějším roce, ale jejich prodej se neuskutečnil.

2. Výdaje

Z jakého důvodu došlo ke zvýšení výdajů v letech 2011 a 2012?

V roce 2011 byla uskutečněna přístavba mateřské školy. Investice činila okolo 1 mil. Kč.

3. Výsledek hospodaření

- a) Jak si vysvětlujete kladné saldo, proč má rostoucí trend? Jsou za tím nějaké konkrétní důvody?
- b) Plán salda rozpočtu pro 2014 je přebytkový. Je tento plán stále reálný nebo očekáváte nějaké změny?

Obec dlouhodobě plánuje s kladným saldem rozpočtu. Důvodem je zejména příprava na velký výdaj v podobě intenzifikace ČOV, u které zatím není jisté, zda na ni bude poskytnuta dotace z Ministerstva zemědělství. V případě, že dotace poskytnuta nebude, chce obec co největší možnou část pokrýt z vlastních zdrojů.

V současné době je stále ve výhledu přebytkový rozpočet. V případě, že započnou práce na intenzifikaci už letos a obec dostane první faktury už v letošním roce, může být rozpočet schodkový.

4. Plnění rozpočtu

- a) Plnění rozpočtu (schválený vs skutečný) je na nízké úrovni. Čím si tento fakt vysvětlujete?
- b) Nízkou úspěšnost má zejména plnění výdajů. Proč k plánovaným výdajům nedošlo?

Obec na příjmové stránce plánovala odprodej nemovitostí (pozemků). Tento plán byl řádně schválen a jednalo se o reálně uskutečnitelnou akci. Jelikož však nebyla poptávka po nabízených nemovitostech, k prodeji nedošlo. V současné době je již šest z těchto nabízených nemovitostí odprodáno, poptávka je až nyní.

Na výdajové stránce obec plánovala začít s intenzifikací dříve. K realizaci projektu však nedošlo ve stanoveném roce z procedurálních důvodů (ve věci běželo odvolání jednoho z účastníků u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže).

5. Zadluženost

- a) Zadluženost Vaší obce v čase klesá. Čím je tento fakt vysvětlen? Jedná se o záměr?
- b) Jaké závazky Vaše obec v současné době splácí?

Obec měla v minulosti půjčku poskytnutou od SFŽP na výstavbu čističky. Tato půjčka je již v současné době splacená. Dále má obec půjčku od soukromého věřitele (již z roku 1996) na plynofikaci svého území. Obec plánuje doplatit půjčku v příštím roce.

V případě, že nebude poskytnuta dotace od Ministerstva zemědělství, bude nutné získat návratné finanční zdroje formou úvěru. S ohledem na tuto skutečnost je obec součástí Místní akční skupiny Mezi Hrady, neboť tato organizace by měla pomáhat s vyřízením úvěrů na některé investice, a tím pokud možno snížení nákladů na vedení dluh formou výhodnějších podmínek při sjednání závazku.

6. Likvidita

Vaše obec má velké množství likvidních prostředků. Čím je toto způsobeno?

Obec se připravuje i na variantu, že dotace Ministerstva zemědělství nebude na projekt Intenzifikace ČOV poskytnut. Z tohoto důvodu si obec ponechává své likvidní prostředky a zdržuje se větších výdajů až do rozhodnutí o poskytnutí, resp. neposkytnutí dotace.

7. Velikost majetku

- a) Pokrývá velikost Vašeho majetku všechny Vaše majetkové potřeby? Pokud ne, jaký majetek byste chtěli získat?
- b) Máte ve svém vlastnictví nějaký majetek, který nechcete, ale nedaří se Vám jej odprodat?
- c) Jaká je majetková politika Vaší obce?

Obec vlastní budovu OÚ, mateřské školy a některé pozemky se nedají prodat (nejdou v územním plánu zaneseny jako území pro zástavbu). Obec si není vědoma potřeb na rozšíření svého majetku, vystačí si s majetkem, který v současné době disponuje a neplánuje nákup dalších nemovitostí či pozemků.

Obec nemá žádné zbytné prostředky, které by chtěla, ale nemůže prodat. Obec neeviduje žádný majetek takový, který by vyžadoval nákladnější údržbu, a přitom by nebyl výnosný, ani prodejný.

Majetková politika obce nyní závisí zejména na rozhodnutí o přidělení dotace na intenzifikaci ČOV. Pokud nebude dotace přidělena, obec bude muset dlouho krýt tento výdaj z daňových příjmů a značně se tím omezí výdajové aktivity obce.

8. Výnosnost majetku

- a) Jakým způsobem využíváte Váš majetek pro získání příjmů? Jaký majetek pronajímáte?
- b) Kromě majetku, který využíváte k pronájmu, máte ve svém vlastnictví majetek, který by mohl přinášet výnosy? Pokud ano, z jakého důvodu není využit.
- c) Vidíte do budoucna možnosti k zvýšení výnosů z Vašeho majetku?
- d) Má Vaše obec nějakou vlastnickou vazbu (vyjma skutečnosti, že je obec zřizovatele příspěvkové organizace MŠ)

Výnos z majetku je poměrně nízký. Obec pronajímá jednu kancelář v budově Obecního úřadu soukromé bezpečnostní agentuře. V přízemí úřadu dále pronajímá prostory pro živnostenskou činnost (manikúra, pedikúra). Další nepravidelné příjmy má obec z pronájmu sálu na společenské a kulturní akce (svatby, atp.)

Dále obec pronajímá bývalou požární zbrojnici za nájem 6.000 Kč na rok soukromé osobě. Tento výnos však pokrývá náklady na běžnou údržbu.

Obec je většinovým vlastníkem (vlastní 72 %) společnosti Obso, s.r.o. – tato společnost vlastní místní sokolovnu a přilehlé hřiště. V minulosti obec investovala do rekonstrukce sokolovny a hřiště, za což získala většinové vlastnictví. Obci však neplynou z tohoto vlastnictví žádné příjmy.

9. Demografické ukazatele

- a) Počet obyvatel Vaší obce ve věku 0 -14 let dosahuje nadprůměrné hodnoty (téměř 21 %). Zohledňujete tuto skutečnost při plánování rozvoje Vaší obce?
- b) Jaké aktivity uskutečňujete pro podporu mladé generace / seniorů?

Obec má na svém území sportoviště, sokolovnu a pořádá různé kulturní akce, včetně dětských. Tyto aktivity obec považuje za dostatečné a nemá v plánu je dále rozšiřovat.

Obec má ve svém plánu zahrnutu přístavbu mateřské školy, neboť už v současné chvíli se na zhruba 20 dětí kapacitně nedostává v místní mateřské škole.

Obec v minulosti poskytovala kulturní akce pro seniory (výlety, apod.), v současné době se však kategorie seniorů v obci dělí na ty, kteří se již nemohou zúčastnit nebo na pracující důchodce. Poptávka po kulturních akcích pro seniory tak již prakticky není.

10. Ekonomické ukazatele

- a) Jaké aktivity uskutečňuje Vaše obec pro podporu zaměstnanosti a podporu podnikatelského prostředí?
- b) Jaké další možnosti spatřujete v rozvoji obce v této oblasti?

Obec neuskutečňuje žádné aktivity pro podporu zaměstnanosti či podnikatelského prostředí a nemá v nejbližší době v plánu se této problematice věnovat.

11. ČOV

- a) Vaše obec je nyní uskutečňuje projekt intenzifikace ČOV. Jaké důvody vedly k tomuto kroku? Je možné, že výstavba ČOV v minulosti nebyla uskutečněna v souladu se skutečnými potřebami / kapacitami obce?
- b) Máte obec v plánu využít návratných příjmů pro financování této investice?

Při výstavbě ČOV bylo počítáno s kapacitou pro 1.000 obyvatel. V dnešní době je již kapacita nedostačující, proto je potřeba její zintenzivnění.

Obec v současné době žádá o dotaci od Ministerstva zemědělství. V případě, že dotace nebude poskytnuta, obec bude muset využít návratných příjmů.

12. Vybavenost obce

- a) Jak byste zhodnotil vybavenost obce? Dostačuje současná úroveň skutečným potřebám obce?
- b) Plánujete další rozvoj vybavenosti obce? Pokud ano, o jaký rozvoj se jedná?

Obec je toho názoru, že vybavenost obce je dostačující. Není si vědoma jakýchkoli stížností či požadavků obyvatel na rozšíření poskytovaných služeb na území obce. Mateřská škola je v obci, Základní škola je sice v přilehlé obci Svárov, avšak vzdálenost je pouze 1km. Obec vychází z faktu, že většina obyvatel vlastní automobily a pravidelně dojíždí za zaměstnáním i službami. Jedná se o běžný jev, který obyvatelům nevadí. Navíc dopravní spojení v obci je dobré.

13. Technická vybavenost

- a) Dle rozvojového plánu je nutno dokončit plynofikaci a splaškovou kanalizaci. Jedná se o jediné dvě zásadní oblasti, kterým se obec bude věnovat?
- b) Jaké další potřeby na technickou vybavenost obec má? Z jakého důvodu nejsou uvedeny v rozvojovém plánu obce?

Obec ve svém územním plánu chystá rozšíření plynovodu do nově zastavěných území, stejně tak splaškové kanalizace. Jedná se o jediné dvě větší potřeby obce z hlediska technického zázemí. Další nákladnější potřeby v této oblasti nejsou obci známy.